Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען.

הײַנט 8 זײַטען

נייער פאלקסבלאט

№ 104 | Łódź, Poniedziałek, 5 maja 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ז׳ איר תר״ץ | № 104

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

גוואלדיגער קראך אויף ניו-יארקער בערזע

5 מיליארד פערלוסט אין 2 שעה. — צעהנדליגער טויזענדער מענשען בעלאגערען די בערזע. — אמעריקע שטעהט פאר א נאציאנאלער קאטאסטראפע

ניו-יארק, 4. (ספ. טל.) אויף דער ניו-יארקער בערזע איז היינט געקומען צו א געוואלדיגען קראך. א ריי אקציעס זענען אין משך פון 2 שעה געפאלען אויף 25 פראצענט פון זייער ווערט. דער היק פון די אקציע-בעזיצער בעטרעפט ביז 5 מיליארד דאלאר, און די פינאנציעלע קרייזען האט אנגעכאפט א גרויסע פאניק. צעהנדליגער טויזענדער אקציע-בעזיצער האבען בעלאגערט די געביידע פון דער בערזע, און די פאליציי האט געדארפט דעם עולם צוריקהאלטען מיט גומי-שטעקענס אויס מורא פאר אומרוהען. צווישען די פארלוסטען האבען געליטען די נאציאנאלע אקציעס, א טייל פון דער שווערער אינדוסטריע און פון באנקען. עס איז צונויפגערופען געווארען אן אויסערארדענטליכע בעראטונג פון די באנקדירעקטארען, כדי צו זוכען מיטלען, ווי אזוי צו ראטעווען די סיטואציע, ווייל אין אנגעפאל דראהט אין אמעריקע א נאציאנאלע קאטאסטראפע.

ניו-יארק, 4. (ספ. טל.) דער קראך אויף דער ניו-יארקער בערזע האט ארויסגערופען א געוואלדיגע פערצווייפלונג ביי די געוועזענע אקציע-בעזיצער, וועלכע זענען אין משך פון א פאר שעה פערוואנדעלט געווארען אין אביונים. 5 אקציאנערען זענען בעגאנגען זעלבסטמארד.

אויף דער כאטש וואלכעריש נישט ווייט פון דער בערזע איז בעגאנגען זעלבסטמארד איינער פון די אנגעזעהענסטע עפעקטען-מעקלער פון געפעל. זיין זעלבסטמארד האט איבערגעלאזט א געוואלדיגען רושם.

גרויסע געלד-שטראף אויף אראבישע פיהרער

אפקלאנג פון דער שחיטה אין חברון

ירושלים, 4. (יט״א טעלעגראפיש) דא איז פארגעקומען א פראצעס קעגען די פיהרער פון דער אראבישער קהלה אין חברון, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דער שחיטה אויף די יודען אין חברון, הרב קוק, יעשיבה און יעדער.

דעם יעדער עורה האט מען פארגעווארפען און ער האט אנשטאט די צוזאגע 50,000 פונט נאר געגעבען 10,000 פונט.

דער פארזיצער פון דער עורה און מיטגליד פון דער אגענטור האט ערקלערט, אז דער יעדער האט נישט געקענט דער אגענטור פון לאנדאן און האט געזאגט צו איינפארטרעטען צו די שטראפגעלדער פון די געשעדיגטע אינסטאנצען.

ירושלים, 4. (טעלעגראפיש) אויף אראבישע לעכטיגע שטראף פון 10,000 פונט. אויף די אראבישע פיהרער אין חברון האט מען ארויפגעלעגט א קאנטריבוציע פון 10,000 פונט. דאס געלט איז בעשטימט פאר די געליטענע יודען.

בעפרייט אראבישע מערדער

ירושלים, 4. (יט״א טעלעגראפיש) 3 אראבער, וועלכע האבען דערמארדעט אין חיפה דעם יודען ישראל דרעהער זענען היינט געריכטליך בעפרייט געווארען.

אויך געפונען זיך נאך אין חיפה נאך 8 אראבער, וועלכע זענען ארעסטירט זייט די בלוטיגע געשעהענישען אין חודש אויגוסט פ. י.

אין יפו האט מען בעפרייט 6 אראבער, וועלכע האבען אנטייל גענומען אין די בלוטיגע אויגוסט געשעהענישען.

דער ערפאלגרייכער קאמף מיט׳ן היישעריקען-געפאהר אין א״י

ירושלים, (י.ט.א.) ווי עס ווערט מיטגעטיילט, האט דער ענערגישער קאמף מיט׳ן היישעריקען-געפאהר אין ארץ-ישראל געבראכט פאזיטיווע רעזולטאטען. א רייה געביטען איז געלונגען אפצוהיטען פון די היישעריקען-כמארעס. ביז איצט זענען פערניכטעט געווארען 2.648 טאן היישעריקען און 360.168 קילאגראם היישעריקען-אייער.

אראבער טרייבען זייערע בהמות אויף יודישע פעלדער

ירושלים, 4. (י.ט.א. טעלעגראפיש) אראבער האבען אויפגעטריבען זייערע בהמות אויף די פעלדער פון דער קאלאניע „קאלאנדיע". די אראבער האבען געשאסען אויף די יודישע קאלאניסטען, וועלכע האבען געוואלט אראפטרייבען די בהמות.

אריינוואנדערונג קיין א״י

ירושלים, 4. (יט״א טעלעגראפיש) אין חודש מערץ האבען איינגעוואנדערט קיין א״י 1,068 פערזאן דערונטער 960 יודען. אויסגעוואנדערט האבען 379 פערזאן, דערונטער 270 יודען.

געשמד׳טער מוזיק-קריטיקער און זיין פרוי

קעהרען זיך צוריק צום יודענטום

אויפ׳ן טויטען-בעט

בודאפעשט, (י.ט.א.) נאך דעם צוזאמענברוך פון דער פראלעטארישער דיקטאטור האט דער בעקאנטער מוזיק-קריטיקער און פראפעסאר פון דער מוזיק-הויכשול ד״ר בעלא דיאזי און זיין פרוי די בערימטע אפערן-זינגערין בערטא האנדעל, פערלאזען דאס יודענטום. אין יאהר 1927 האט זיך די פרוי אויף דעם טויטען-בעט צוריקגעקעהרט צום יודענטום. מיט א פאר טעג צוריק איז געשטארבען ד״ר דיאזי. אויך ער האט פאר זיין טויט דרינגענד געבעטען צוריק איהם אויפנעהמען אין יודישען גלויבען. דער הסכם איז מיטגעטיילט געווארען, ווען ער איז שוין געווען א גוסס. ד״ר דיאזי איז געבראכט געווארען צו קבורה אויף דעם יודישען בית-עולם נעבען זיין פרוי.

גרויסער ערפאלג פון א יונגען יודישען מוזיקער

בודאפעשט, (י.ט.א.) לעצטענס האבען דא ערווארבען א גרויסע פאפולאריטעט די קאמפאזיציעס פון 22 יעהריגען יודישען מוזיקער זאלטאן בארטאס. די לידער פון יונגען יודישען קאמפאזיטאר האבען זיך שטארק פערשפרייט און ווערען געזונגען דורך אלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

אקציע פאר קאנסטרוקטיווער הילף

פארשטעהער פון „דזשאינט" קומען קיין לאדז

סאסנאוויץ, 4. (טעלעפאניש) דא איז געעפענט געווארען די ראיאן-קאנפערענץ פון די גמילות-חסדים-קאסעס, צו דער קאנפערענץ זענען געקומען ד״ר בערנארד קאהן, דירעקטאר פון דזשאינט אין אייראפע און ד״ר שווייצער, פינאנץ-מיניסטער פון דזשאינט.

מארגען קומען זיי קיין לאדז, וואו זיי וועלען זיך באשעפטיגען מיט א ברייטער אקציע פאר קאנסטרוקטיווער הילף. מיטוואך און דאנערשטאג וועלען די פארשטעהער פון „דזשאינט" זיין אין לאדז, וואו זיי וועלען אפהאלטען קאנפערענצען מיט די פארשטעהער פון די יודישע האנדווערקער און סוחרים.

די עקזיסטענץ פון 200 יודישע שטעטלעך

בעדראהט צוליב דער קאלעקטיוויזאציע

מאסקווע, (יט״א) א רייה עקאנאמיסטען ווייזען אן אז אין דער סאוויעטישער פראווינץ, איז צוליב דער קאלעקטיוויזאציע בעדראהט די עקזיסטענץ פון 400 יודישע שטעטלעך אויף אוקראינע. דער סטאטיסטיקער ווייצבלאט, וועלכער האט אונטערזוכט די היינטיגע לאגע פון די יודישע שטעטלעך אין קאמינקער ראיאן, שרייבט אין כארקאווער „שטערן" אז די לאגע פון די שטעטלעך איז פערצווייפעלט. ווייצבלאט עמפעהלט ווי אמשנעלסטען צו גרינדען מילך ווירטשאפטען און קאנסערווען-פאבריקען, כדי צו בעשאפען די ארבייטס-לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דעם ראיאן.

זון, לופט, גרינס,

ספארט

כלערליי פערוויילונגען,

אטראקציעס

וועט ברענגען

די גראנדיעזע יודישע

גארטן-פערוויילונג

דינסטאג, דעם 3-טען יוני

דעם 2-טען טאג שבועות

◆ אין פארק ◆

העלענאוו

לאדזער יודישע טעאטער-געזעלשאפט

טעאטער „ארדט", אלעי 1-טער מאי 2

מיטוואך, דעם 7-טען מאי 1930, פינקטליך 8.30 אין אוונט קומט פאר אן

איינציגער ווארט-קאנצערט

פון בעריהמטען ארטיסט-רעציטאטאר

הערץ גראסבארט

אין פראגראם: י. ל. פרץ, שלום-עליכם, מ. ל. האלפערן, משה נאדיר, א. לוצקי, איציק מאנגער, אליעזר שטיינבארג א. א.

בילעטען צו בעקומען אין פאפיר-געשעפט פון ש. האמבורסקי, פיעטריקאווער 42 און אין טאג פון קאנצערט אין דער קאסע פון טעאטער „ארדט".

Dr. B. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

LEKARZ DENTYSTA

ש. ליבערמאן

ציין-כירורג

11 ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 46, טעל. 172-06

נעמט אן פון 1–7 אוונט

צו לעטשניצע - פרייזען.

געעפנט די פויליש-ליטווישע גרעניץ

„קליינער גרעניץ-פערקעהר“ האט זיך שוין אנגעהויבען

בערלין, 4. (ספ. טעל.) אהער מעלדעט מען פון קאוונא, אז צווישען פוילען און ליטע איז ענדליך געעפנט געווארען דער אזוי גערופענער „קליינער גרעניץ-פערקעהר“. באלד אין ערשטען טאג זענען אריבער די פויליש-ליטווישע גרעניץ העכער טויזענד מאן. ביז אצינד איז די ראַיאָנע גרעניץ געווען אינגאנצען געשלאסען.

די וואהלען צום צוזאמענפאהר פון „בונד“

ווארשא, 4 (טעלעפאניש). אין א ריי ערטער זענען פארגעקומען די וואהלען צום בונדישען צוזאמענפאהר, אויף וועלכען עס דארף בעשלאסען ווערען די פראגע צי זאל דער „בונד“ צוטרעטען צום 2-טען אינטערנאציאנאל (שטאנדפונקט פון דער מעהרהייט פון צענטראל-קאמיטעט), צי נישט (מינדערהייט).

דערווייל זענען געוועהלט געווארען 21 דעלעגאטען פון וועלכע 16 געהערען צו דער מעהרהייט און 5 פון דער מינדערהייט.

יודען אין אינדיען פאדערן רעכט

סעמאריאל פון די יודען צום וויצע-קעניג פון אינדיען

באמביי, 4 (י. ט. א. טעלעגראפיש). די יודען אין אינדיען, וועלכע צעהלען 25.000 נפשות, האבען זיך געווענדעט צום וויצע-קעניג מיט א מעמאריאל, אין וועלכען זיי בעטען צוצולאזען צו די ראטגעבענדע קערפערשאפטען ביי דער רעגירונג פארשטעהער פון יודען, וועלכע זענען ביז איצט פצררעכענט געווארען צו די אייראפעער און נישט בעגאסען פון די רעכט פון די איינגעבוירענע.

א דעלעגאציע פון איינפלוסרייכע אינדישע יודען זענען וועגען דעם ענין געפאהרען קיין לאנדאן.

רוסלאנד נעהמט צו די בעשטעלונגען ביי פראנקרייך

און גיט זיי איבער דייטשלאנד און ענגלאנד

פאריז, 4 (ספ. טעל.) פון מאסקווע איז מען מודיע: צוליב דעם, וואס די בעציהונגען צווישען די סאוויעטען און פראנקרייך זענען זעהר אנגעשטרענגט, האט דער האנדעלס-קאמיסאריאט בעפוילען די סאוויעטישע האנדעלס-מיסיע פון פאריז איבערצוגעבען אלע גרויסע בעשטעלונגען אין אנדערע לענדער. אזוי למשל זענען די טראקטארען, וועלכע די סאוויעטען האבען געוואלט בעשטעלען אין די פאבריקען פון סאנטראען און רענא, איצט איינגעקויפט ווערען אין דייטשלאנד און ענגלאנד. אבער גלייכצייטיג בעמיהט זיך דער סאוויעטישער נאפט-סינדיקאט צו שליסען אן אפמאך מיט'ן פראנצויזישען פלאט-מיניסטעריום מכח צושטעלען נאפט פאר'ן פראנצויזישען פלאט. דער סינדיקאט לייגט פאר זעהר נידריגע פרייזען.

נייע 1200 דעקלאסירטע יודען

בעקומען פראפעסיאנעלע בילדונג

מאסקווע. (יט"א) נייע 1200 דעקלאסירטע יודען וועלען אין די ערשטע טעג פון מאי אנגענומען ווערען אין דער גרויסער גוזאנסקער פאבריק און וועלען דארט בעקומען פראפעסיאנעלע אויסבילדונג. צו דער אויסשולונג ווערען אנגענומען ארבייטסזעהיגע מענשען אין עלטער פון 18 ביז 35 יאהר, אלע קורסאנטען וועלען בעזארגט ווערען מיט וואוינונגען און וועלען בעקומען פון דער מלוכה 25 רובעל א חודש.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן אינדערהיים פון 3–5 נאכם.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאראוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
פארבעשטונגען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
און לעפאגאנא, נאראבאווער 17 פון 10—11 און פון 2—5

שארפע רעזאלוציע פון פ.פ.ס.'שען הויפט-ראט געגען דער רעגירונג

ווארשא, 4. (ספ. טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) שפעט ביינאכט האבען זיך פארענדיגט די זיצונגען פון פ.פ.ס.'שען הויפט-ראט, כאטש אנגענומען געווארען זעהר א שארפע פאליטישע רעזאלוציע, אין וועלכע די א סאנאציע ווערט בעצייכנט אלס א דיקטאטארישע. די רעזאלוציע מאכט פאראנטווארטליך דעם איצטיגען געזעטץ פאר דער שווערער עקאנאמישער לאגע אין וועלכע עס געפינט זיך דאס לאנד.

לסוף לויט די רעזאלוציע די געמיינזאמע ארבייט פון פ. פ. ס. מיט'ן „צענטראלעוו“ און רופט צו פארשטארקן זיך צו דער קאמף געגען דער סאנאציע.

האנדווערקער-פייערונגען אין ווארשא

ווארשא, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט זענען דא פארגעקומען גרויסע האנדווערקער-פייערליכקייטען.

אין דערפריה האבען זיך פארזאמעלט פון די יודישע האנדווערקער פערזאמעלט אין לאקאל אויף נאלעווקי 2. דאן זענען זיי אוועק אויף א גאטעס-דינסט אין סינאגאגע און פון דארט אין שטאט-ראט, וואו עס איז פארגעקומען א געמיינזאמע אקאדעמיע. שפעטער איז א גרויסער צוג אוועק צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער און אוועקגעלעגט דארט א קראנץ.

די לאדווער האנדווערקער זענען געווען פארטרעטען דורך פרעזידענט שוואנקאווסקי און וויצע-פרעזידענט קאזשימיערסקי.

א ירושה פון 10.000 דאלאר

פון א סאציאליסטישען פיהרער פאר'ן יודישען נאציאנאל-פאנד

ניו-יארק. מיט אייניגע יאהר צוריק איז אין ניו-יארק געשטארבען אן אנגעזעהענער טוער פון דער רוסישער סאציאליסטישער בעוועגונג אין רוסלאנד און שפעטער אין אמעריקא ד"ר הירש גארדאן-קליאטשקא. איצט האבען די יורשים איבערגעגעבען דעם קרן-קימת 10.000 דאלאר, וואס דער פארשטארבענער האט אין זיין צואה אנגעשריבען פאר'ן קרן-קימת. מען גיט איבער פאלגענדע פרטים וועגען דעם. ווי אזוי דער פארשטארבענער איז געקומען צום געדאנק וועגען לאזען א סכום פאר'ן קרן-קימת. ליגענדיג קראנק, האט ער פיל געטראכט וועגען דעם, אז ער האט זיין לעבען אפגעגעבען דעם רוסישען פאלק, דער סאציאליסטישער בעוועגונג, ער האט אבער גארנישט געטון פאר זיין אייגענעם פאלק. איהם איז בראד דאן איינגעפאלען אין האנד א קאלענדאר פון יודישען נאציאנאלען-פאנד און ער האט תיכף בעשלאסען אפצושרייבען א גרעסערען סכום פאר'ן נאציאנאל-פאנד, ער האט טאקי דאס אפגעשריבען.

—:=:—

גרויסע קאמוניסטישע אונרוהען

אין די לאטווישע טורמעס

ריגע, 4. (ספ. טעל.)

אין פארשידענע לאטווישע טורמעס איז געקומען צו אונרוהען פון די ארעסטירטע קאמוניסטען. אין דער ריגער צענטראל-טורמע האבען די קאמוניסטען אויסגעהאקט די שויבען און צושטערט אלצדינג, וואס האט זיך געפונען אין די קאמערען. מ'האט גענוצט ארויסרופען מיליטער-אפטיילונגען, וועלכע האבען איינגעשטעלט די אָרדנונג. די קאמוניסטען האט מען מיט כח ארייני געזעצט אין די איזאלאציאנס קאמערען.

ענליכע אונרוהען זענען פארגעקומען אין ליבאווע, מיטאווע און אנדערע שטעט. עטליכע הויפטערע קאמוניסטען געפונען זיך איצט אין די איזאלאציאנס קאמערען.

אנפאל אויפ'ן יאפאנישען קאנסולאט אין כארבין

כארבין, 4. (ספ. טעל.) א גרופע כינעזער און קארעאנער זענען בעפאלען דעם יאפאנישען גענעראל-קאנסולאט אין כארבין, האבען איינגעוואָרפען די שויבען און דעמאלירט דעם לאקאל. פאליציי האט ארעסטירט 32 מאן, צווישען זיי 5 שילער. דער יאפאנישער גענעראל קאנסול פאדערט ארויסצוגעבען די ארעסטירטע קארעאנער ווייל זיי זענען יאפאנישע אונטערטאנער.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון די אמעריק. סטארס **אנא און היימאן יאקובאוויטש**

20.000 מענשען האבען בעוואונדערט די שיינע אפערעטע „אמעריקאנער חתונה“
כדי צו געבען די מעגליכקייט יעדען צו זעהען
אנא יאקובאוויטש אין דעם שלאגער „אמעריקאנער חתונה“
ווערט געשפילט **א וואך פון פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 3 גילדן**
צום לעצטען מאל!
היינט, מאנטאג, דעם 5-טען מאי ד. י. 9 א זייגער אווענד
היימאן יאקובאוויטש'ס גרויסע אויפפיהרונג
שיינע נומ' געזאנג / הערליכע אויסשטאטונג / ספעציעלער באלעט
„אמעריקאנער חתונה“
אין 2 אקטען מיט פראלאג פון ה. יאקובאוויטש. ראל „סאסעל“—אנא יאקובאוויטש

מארגען, דינסטאג, דעם 6-טען, 9 אווענד פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50
די מאמע פון דער וועלט אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי.—
הויפט-ראלען: „מרים“—אנא יאקובאוויטש; „דזשו“—היימאן יאקובאוויטש.
עס איז ספעציעל אנגאזשירט געווארען דער ארטיסט און זינגער
מיכאל קליין און כאראקטער-קאמיקער **שלמה הערשקאוויטש**
ס'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, ליבראווסקא.
מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.
מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

פייערונג פון 3-טען מאי אין מאסקווע

מאסקווע, 4 (ספ. טעל.) צוליב'ן יום-טוב פון'ם 3-טען מאי איז אין דער פוילישער געזאנדשאפט פארגעקומען א פייערליכע דיפלאמאטישע אויפנאהמע. עס זענען געקומען פאלקס-קאמיסאר ליטווינאוו און פיל הויכע סאוויעטישע בעאמטע און דער דיפלאמאטישער קארפוס.

נישט אונטערשטיצט די אראבער

האט דער בריטישער „רויטער קרייץ“

לאנדאן. דער סעקרעטאר פון בריטישען „רויטען קרייץ“ גענ. טשעמפיין האט פארעפענטליכט א מעלדונג, אין וועלכער עס ווערען אפגעלייקענט די קלאנגען, אז דער „רויטער קרייץ“ זאל האבען בעשטימט געוויסע סומען פאר די געליטענע אראבער אין ארץ-ישראל. דער בריטישער „רויטער קרייץ“ האט בלויז איבערגעשיקט א געוויסע סומע דעם הויך-קאמיסאר סער טשענסעלאר, וואס איז פארטיילט געווארען צווישען דער א"י-בעפעלקערונג לויט זיין איינזעהען.

פאר סימפאטיע צו די סאוויעטען

פיינדליכע דעמאנסטראציע געגען אנ'אפערן-זינגערין

ריגע, 4 (ספ. טעל.) אין דער ריגער נאציאנאלער אפערע האט בעת א פארשטעלונג דאס פובליקום איינגעארדענט א פיינדליכע דעמאנסטראציע דער זינגערין בראכמאן שטרענגעל. די זינגערין איז נישט לאנג צוריק צוריקגעקומען פון רוסלאנד און האט אין אנ'אינטערוויו מיט זשורנאליסטען שטארק געלויבט די סאוויעטען. דער אינטערוויו האט אין געוויסע קרייזען ארויסגערופען צמפערונג און דאס ערשטע בעווייזען פון די פאטריאטישע סטודענטען אויף דער סצענע האט געבראכט צו א אונגעהויערען סקאנדאל.

די דעמאנסטראנטען האבען געפייפען, געשריגען, געוואָרפען, בעלאזט אין גאנג אויטאמאביל-טרומייטען א. א. וו.

די זינגערין האט אבער דאך דערפיהרט איהר פארטיע ביז צום סוף בעמיהענדיג זיך איבערצושרייען די דעמאנסטראנטען.

דאקטאר ווערט בעשטראפט

פאר מאכען א „צוגאב-אפעראציע“

בערלין 4. (ספ. טעל.) אין נירנבערג איז פארגעקומען זעהר אן אינטערעסאנטער פראצעס בעטרעפט א דאקטאר. אין גאנצען איז דער דאקטאר גיט אלאנגע... מיט א פאר חדשים צוריק האט דער דאקטאר ... א ערירט א יונג מיידעל. ביי דער אפעראציע איז ... פארגעקומען אז ... ביי דער אפעראציע האט ד"ר ניטגעפונען ... נישט ... די הסכמה פון מיידעל און פון איהרע עלטערן איהר איינגענומען דעם בלינדדארעם.

ווען די פאציענטין איז ... געווארען ... האט זי ... צוגעצויגען דעם דאקטאר צו פראצעס ... ראס געריכט האט אנערקענט דעם דאקטאר פאר שולדיג אין ... ליכען קערפער פערלעצונג און איהם פארמשפט צו בעצאהלען ... כאטיק שטראף.

די נעכטיגע רינגקאמפען

פון גרויסען אינטערנאציאנאלען אטלעטען-טורניר אין ספארט-צירק

נאך דער אלגעמיינער דעפילאדע שטעלען זיך צום קאמף אין דער ערשטער פאר: שניידער געגען דוגמאן. דער קאמף ווערט געפיהרט מיט א גרויסער איבערגעוויכט פון פיל שטארקערען דייטשען מייסטער שניידער, וועלכער בעקעמפט זיין געגנער באלד אין דער 4-טער מינוט מיט א הינטערשטען טאס.

גרויסע שפאנונג האט געשאפען דער רינגער אבער א נבטערנאציאנאלער קאמף צווישען דעם פוילישען מייסטער שטעקער אין דעם נישט ווייניגער שווארצען פראנצויז לע פאוור. לע פאוור האט בעוויזען זיין ספארט-קונסט, האלטענדיג נישט איינמאל דעם פוילישען מייסטער שטעקער אויף געפעהרליכע פאזיציעס. צוליב דעם קורצען קאמף, 20 מינוט, בלייבט דער קאמף אונענטשידען. די דריטע פאר זענען געווען די גראוזנע פאריאהריגע שווארצע מאסקע מירנא געגען ארגענטינער מייסטער סערינגער. מירנא אטאקירט שטארק זיין געגנער און דער לעצטער האלט זיך בלויז אין דער פארטיידיגונג. ביי דער דריטער פויזע בעזיגט מירנא זיין געגנער אין דער 35 מינוט מיט א הנטערשטען טאס.

לאדז
5 מאי 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
5 מאי 1930

„צענטראלעוו" אויפ'ן שייד־וועג

דער „צענטראלעוו" איז היינט צו טאג אין סיים צוהט־צו צו זיך אלץ מעהר אויפמערקזאמקייט נישט בלויז צוליב זיין קאמף מיט'ן רעגירונגס־לאגער נאר אויך צוליב אנדערע, נישט וויכטיגער־וויכטיגע מאמענטען.

דער פארלאמענטאריזם אין פוילען, דער פוילישער סיים, ליידט זעהר פיל פון דער געוואלדיגער צושפליטערונג, וואס הערשט אין איהם, צוליב די פיל קליינע און קלענערע גרופען און פראקציעס, אויף וועלכע דער סיים איז צושניטען. דעריבער איז אוממעגליך געווען צו שאפען א רעגירונג געשטיצט אויף א איינהייטליכע און זיכערע מעהרהייט, ווי דאס למשל געשעהט אין אנדערע פארלאמענטען. די בענקשאפט נאך א זיכערערע מעהרהייט האט דאס געפיהרט דעם אומגליקליכען עקספערימענט פון „ביעגא" און „פיאסט". די צושפליטערטקייט אין סיים איז געווען אויך איינע פון די הויפט־סיבות, וועלכע האבען גורם געווען די מאי־איבערקערעניש אין יאהר 1926 און אויף דער צושפליטערטקייט פון סיים האבען די אנפיהרער פון היינטיגען רעגירונגס־לאגער אויסגערעכנט אויך בעת זיי האבען אנגעהויבען דעם אנגריף אויפ'ן סיים. גלויבענדיג, אז עס וועט זיי נאר לייכט געלונגען צו פועלן ביים סיים, אז ער זאל אליין בעגעהן זעלבסטמארד.

אונטער די קלעפ פון די סאנאציע, אונטער איהר פלוצלונגע גדלות און גאוה און אלייך הערשאפט איז לאנגזאם פארגעקומען א דערנעהנטערונג צווישען די צענטער־גרופען און לינקערע גרופען אין סיים. געווען ציימען ווען די כאדעקעס האבען אל קנסים, כדי א פנעמען צו ווען א אונטער די פליגעל פון דער סאנאציע, אפילו „פיאסט" האט שוין געהאט מאמענטען, ווען מען איז מספים געווען צו ברענגען אלס קרבן וויטאסעס קאפ אבי איבערצושטעלן זיך מיט די פילסודסקיסטען. די סאנאציע האט אבער צופיל אויסגערעכנט אויף איהרע איינענע כוחות און נאכמעהר אויף עמיצעגס אויטאריטעט, און דאס האט איהר פערפיהרט. פריהער האט דער א. ב. „צענטראלעוו" זיך פערשטענדיגט נאר פון פאל צו פאל, קאארדינירט געמיינזאמע די האנדלונג פון געוויסע גרופע, כדי אלע זאלען שיסען אין איין פונקט, די פיהרער פון די צענטער־לינקע גרופען האבען בפירוש געלייקנט, אז עס זאל עקזיסטירען א פארמעלער „צענטראלעוו". די געשעהענישען זענען געשאפען און צואמען מיט זיי די ענטוויקלונג און פערפליכטונג פון „צענטראלעוו" וועלכער רופט זיך שוין אליין אן מיט'ן ראוויגען נאמען און פערמאגט אפילו א געמיינזאמען עקזעקוטיוו. דער „צענטראלעוו" שטעלט מיט זיך פאר אן ארגאניזאציאנעלער און מאראלישער כוח סיי אין סיים און סיי אין לאנד און דאס האט די סאנאציע צושפעט דערזעהן. איצט פרובט די סאנאציע ראטעווען פאר זיך, וואס נאר עס לאזט זיך. אבער עס גיט זיך איהר דערווייל נישט איין. די שרכנים אהרע צו די פויערים־פארטייען האבען קיין מזל נישט געהאט. דער „צענטראלעוו" האט שוין ענדגילטיג בעשלאסען איבערצושיקען דעם 5־טען מאי די ווענדונג צום מלוכה־פרעזידענט וועגען צונויפרופען אן אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סיים. דער „צענטראלעוו" האט שוין אנגעהויבען מאבילן פארבערייטונגען צו נייע סיים־וואהלען.

צואמען דערמיט האבען אבער צוריק אנגעהויבען וואקסען אונפערמיידליכע שוועריגקייטען אינערהאלב דעם „צענטראלעוו". קודם כל איז דארט פערהאן א פויערים־פארטיי „סטר. כלאפסקע", וועלכע איז א פועל יוצא פון שפאלטונגס־ארבייט די „סטר. כלאפסקע" בעזיצט זעהר ראדיקאלע פראגען און גלייכצייטיג א רעכט צו דער סאנאציע, וויל טאנצען אויף אלע פראנטען און קאנקרעס — פערלאנגט זי איצט, אז דער „צענטראלעוו" זאל פערלאנגען אן אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סיים, צוליב ווירטשאפטליכע פראגען, און מאקסעס רעגירונג זאל דערווייל נישט געשטערט ווערן. פון דער אנדערער זייט, איז פערהאן א פ.פ.ס., וועלכע פיהרט אן מיט'ן „צענטראלעוו" און קען אבער נישט און וויל נישט פערשלינגען ווערען דורכ'ן „צענטראלעוו" און דער עיקר — נישט פיהרען געמיינזאם קיין וואהל־קאמפאניע, דאס איז אבער, פון דער אנדערער זייט א מעלה פאר דער סאנאציע. ווי נאר די פ.פ.ס. לאזט אבער דעם „צענטראלעוו" דאן ווערט דער וועג פאר דער סאנאציע פרייער און עס וואלט מאהרשיינליך געקומען צו א חברשאפט צווישען דער סאנאציע מיט די מעהרהייט פויערען דעפוטאטען. וויל דעריבער די פ.פ.ס. שטעהן ביים וויגעלע פון געבורט פון אן איינהייטליכע פויערים־פארטיי — פון א פעראייניגונג צווישען אלע דריי פויערים־פארטייען. דעמאלט האפט די פ.פ.ס. אז עס וועט ענדליך געשאפען ווערען אין סיים א גרויסער און נעהנטער צענטרום און ביי אזא פעראייניגונג וועט איהר אפשר גאר געלונגען צו געווינען אין דארף די שטימען פון ארימערע פויערים און דאן וועט שוין אין סיים קענען געפיהרט ווערען א געוויסע איינהייטליכע ארבייט פון א פערשטארקטען „צענטראלעוו".

אזוי מיינט די פ.פ.ס. און איהר געגנער טוען אלץ, כדי די דאזיגע עפלענער צו צושטערען און מיט אויפצורייסען דעם „צענטראלעוו".

ל. מ.

„אגודת ישראל" און די יודישע אגענץ

פראנקפורט. (יט"א) דער אויספיהרענדער קאמיטעט פון דער וועלט־ארגאניזאציע „אגודת ישראל" טיילט מיט דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור פאלגענדעס: די פאליטישע עקזעקוטיווע פון „אגודת ישראל" האט זיינערצייט מיטגעטיילט צו דער קענטניש פון ה' פעליקס ווארבורג די ר"א וועגען דער אגענץ־פראגע, וואס איז אנגענומען געווארען דורך דער כנסיה גדולה אין חודש סיון מבער 1923, אין דער ר"א וועגען איז, ווי בעקאנט, עפאקירט געווארען אז, די „אגודת ישראל" קען אויפ'ן סמך פון בעשלוס פון דער מועצת גדולי התורה נאר דאן בעהאנדלען דעם בייטריט צו דער אגענץ, ווען די אגענץ וועט פערצייכנען פון איהער פינאנצירונג פון קולטורעלע אויפגאבען, וואס קענען נישט צוליב וועלט־אנשויאונגס־גרינדען געמיינזאם פער פאלגט ווערען. ה' פעליקס ווארבורג האט דאן מיטגעטיילט דער עקזעקוטיווע פון „אגודת ישראל" אז ער האט בעשטימט א קאמיסיע כדי מיט די פארשטייער פון דער „אגודת ישראל" אויסצוארבייטען א פלאן, פון וועלכען די „אגודת ישראל" וועט זיין איינשטאנד מיטצוארבייטען מיט דער יודישער אגענץ". אלס מיטגלידער פון דער קאמיסיע האט ה' ווארבורג בעשטימט פאלגענדע הערען: הרב דר. לעא בעק (בערלין), אדוו. דר. ביארדם (בערלין), הערשעל פארבערגי (ווארשא) ... רה, מאריס העקסטער (לאנדאן), און לעא מאצקין (פאריז). אויך מצד דער „אגודת ישראל" איז פאר די פערהאנדלונגען בעשטימט געווארען א 5־פערזאניגע קאמיסיע. דער צואמענשטעל פון דער קאמיסיע איז נאך נישט בעקאנט.

יודישע לאנדווירטשאפטליכע דערגרייכונגען אין א"י

ירושלים, (יט"א) דער ארגאן פון יודישען קאלאניסטען־פעראיין בריינגט פאלגענדע אינטערעסאנטע ציפערען וועגען דער ענטוויקלונג פון דער יודישען לאנדווירטשאפט אין עמק־השרון. אין יאהר 1920 האט אין עמק השרון נאך א יודישע בעפעלקערונג פון 5.508 פערזאן, אין דער צאהל — 300 ארבייטער. סך־הכל איז דארט געווען 115 דונאם פרוכט ערד און 9880 אנזשעיר־פלאנטאציעס, און אנהויב פון יאהר 1930 איז שוין אין עמק־השרון בעזעסען א יודישע בעפעלקערונג פון 23.600 פערזאן, אין דער צאהל 7.800 ארבייטער עס ווערט בעארבייט 227,540 דונאם ערד און 55,000 דונאם אראנזשעדן־פלאנטאציעס. דער קרן היסוד און דער קרן־קימת האבען אויף דעם שטח געשאפען צעהנדליגער נייע לאנדווירטשאפטליכע ישובים. „פיקא" האט דא בעזעצט 300 אינדיווידועלע ווירטשאפטען, עס איז פיל אויפגעטאן געווארען כדי אויסצוטרוקענען דעם בארען. פיל זומפיגע ערטער זענען פערוואנדעלט געווארען אין בליהענדע פעלדער. אין מעמקפון צעהן יאהר איז אין עמק־השרון אינוועסטירט געווארען 10 מיליאן פונט אין דער לאנדווירטשאפט. א העלפט דורך עפענטליכע אינסטיטוציעס און א העלפט דורך פריוואטע איניציאטיוון עס איז צוגעגרייט געווארען דער באדען פאר טויזענדער נייע קאלאניסטען.

קאמיסיע פאר די ענינים פון כותל־מערבי

זשענעווע, (יט"א) ווי עס דערוויסט זיך דער פארשטעהער פון דער יט"א אין דערוויל אין פעלקער־בונד־סעקרעטאריאט נישט ערהאלטען געווארען קיין שום פארשלאג פון דער בריטישער רעגירונג וועגען אוועקצושטעלען אויפ'ן סאן־אירדנונג פון דער קומענדער סעסיע פון ראט פון פעלקער־בונד, וועלכע עפענט זיך דעם 12 מאי. די פראגע וועגען דער בעשטימונג פון דער כותל־מערבי־קאמיסיע. ווי בעקאנט, דארף די בריטישע רעגירונג פאר שלאגען די נעמען פון די דריי מיטגלידער פון דער קאמיסיע און די קאנדידאטען דארפען בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן ראט פון פעלקער־בונד. מען נעהמט אן, אז די ענגלישע רעגירונג וועט נאך פאר'ן 12 מאי ארער בשעת די זיצונגען פון ראט איבערגעבען די פראגע אויף דער טאג־אירדנונג און פארלעגען די נעמען פון די פארגעשלאגענע קאמיסיע־מיטגלידער.

די אקציע פון מזרחי געגען „ברית שלום"

ירושלים. (יט"א) דער מזרחי־פיהרער און מיטגליד פון ארמי־ראטאט הרב פישמאן וועלכער וויילט איצט אין ארץ־ישראל, האט איז א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור ערקלערט, אז אין קורצען וועלען זיך לאזען מערקען די גייסטיגע רעזולטאטען פון דער „אגודת"־טעטיגקייט אין ארץ־ישראל. הרב פישמאן האט אונטערשטראכען אז דער נאנצער ישוב איז פערביטערט צוליב דער סעפאראטיסטישער טעטיגקייט פון „ברית שלום" וואס שטערט אויפצובויען אן אמת'ען שלום אין לאנד. דער „מזרחי" האט זיך געווענדעט צו דער לאנדאנער עקזעקוטיווע מיט א פאדערונג אפצושטעלען די טעטיגקייט פון „ברית שלום" צוליב דעם צוועק וועלען אויך גע אמעלט אונטערשריפטען אונטער א פעטיציע. „מזרחי" זעצט פאר ענערגיש די בילדונגס־ארבייט, און בעמיהט זיך צו קאנסאלידירען די רעליגיעזע לאנדווירטשאפטליכע ישובים, פון די 1000 נייע קאלאניסטען־משפחות, מעט „מזרחי" פאר לאנזירען 120.

וועלט־קאנגרעס פון דער יודישער יוגענד אין חודש אויגוסט

זשענעווע, (יט"א) אנהויב אויגוסט וועט דא פארקומען א וועלט־קאנגרעס פון דער יודישער יוגענד, וואס ווערט צואמענגערופען דורך דעם „וועלט־פערבאנד פון דער יודישער יוגענד" (פאריז) צואמען מיט א רייה אנדערע בעדייטענדע ארגאניזאציעס פון דער יודישער יוגענד אין אמעריקא, רייסלאנד און אנדערע.

אן אונגארישער יוד ווערט איינגעלאדען צום פויבסט

דער יוד קען דעם תנ"ך פון אויסענווייניג אין ניין שפראכען. — ער האט א נייעם טייטש אויף פוקד עוון אבות. — דער וכוח מיט'ן פויבסט. — די טראגעדיע פונ'ם מערקווירדיגען יוד

דער בודאפעשטער קארעספאנדענט פון „דער נייער פרייער פרעסע" דערצעהלט א ריהרענדע טראגעדיע פון דעם יודען בנימין דאנאטה, וועלכער איז איינגעלאדען געווארען אויף א וויכוח צום פויבסט וועגען אן אויסטייטשונג פון א פסוק אין תנ"ך.

דער יוד בנימין דאנאטה איז א מערקווירדיגער טיפ. ער קען דעם תנ"ך אויף אויסענווייניג אין ניין שפראכען, אויף העברעאיש, אראמעאיש, אלט־גריכיש, לאטייניש, פראנצויזיש, דייטש, ענגליש, איטאליעניש און מאדיאריש. ער איז איצט אלט 73 יאהר, און זיין הויפט־פרנסה איז, וואס ער איז דירעקטאר פון א טוריסטען ביורא אין בודאפעשט.

דער יוד האט פון פריהעסטער קינדהייט ארויסגעוויזען א גרויסען אינטערעס צום תנ"ך, און דאס איז געווארען זיין לייצענשאפט. ער האט אויף דעם געביט ערווארבען פיל בקיאות. א חוץ דעם קען ער אויך אויסענווייניג די ווערק פון דאנטע און ווירגיל.

איינמאל איז קיין בודאפעשט אראפ געקומען אן עקסקורסיע פון איטאליענישע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען. זיי זענען געזעסען אין א שענק, און דיסקוטירט וועגען דאנטע. צו דעם געשפרעך האט זיך אזוי מן הצד צוגעהערט דער יוד בנימין דאנאטה, וועלכער איז גראד דארט געווען. דער יוד, א נישט אנזעהעווודיגער, ארים־געקליידעטער, מיט א הויכען למדנ'ישער שטערן און בליציגע אויגען, האט גענומען זיך אריינמישען אין דעם געשפרעך, און גערעציט אויף א קלאסישען גלענצענדען לאטיין. ער האט אין פערלויף פון געשפרעך איבערגעוויזען די פראפעסארען, אז זיי האבען נישט קיין ידיעה אין דאנטע'ן. די פראפעסארען זענען נתפעל געווארען. אין אנהויב האבען זיי זיך בעצויגען מיט גרינגשעצונג צום יוד, אבער שפעטער האבען זיי זיך איבערצייגט, אז זיי האבען פאר זיך אן אריגינאל, א גרויסען געלעהרטען און א בקי.

אין פערלויף פון געשפרעך האט דער אונגארישער יוד אנגעוויזען, אז ער האט אין די קאמענטארען צום תנ"ך ענטדעקט א גרייז. געוועהנליך טייטשט מען דארט דאס ווארט „פוקד עוון אבות על בנים", אז גאט בעשטראפט די קינדער פאר די זינד פון זייערע עלטערען. אבער אין דעם תרגום השבעים, וואס איז געשאפען געווארען אין יאהר 270 פאר אונזער צייט־רעכנונג, ווערט דאס ווארט נישט אויסגעטייטשט מיט „בעשטראפען" נאר מיט „פעררעכענען", דאס הייסט, אז די אייניקלעך זענען נישט שולדיג אין די זינד פון זייערע זיידעס, נאר גאט פעררעכענט יעדען זייערע זינד.

באלד איז וועגען דעם דאזיגען טייטש געווארען א שאלות ותשובות צווישען א ריי וויכטיגע ראבינער. דער אויבער־ראבינער פון בודאפעשט האט וועגען דעם ענין ארויסגעגעבען א גרויסע ערקלערונג, אז ענדליך וועט מען צונעהמען ביי די אנטיסעמיטען א געוועהר פון האנד. זיי טענה'ן שטענדיג, אז דער יודישער גאט איז פול מיט נקמה, אבער לויט'ן פירוש פון אונגארישען בעל־פארשער, האבען מיר פאר זיך א טעות. אויך דער רב הכולל פון פאריז און דער רב הכולל פון ענגלאנד האבען געפיהרט א קארעספאנדענץ מיט בנימין דאנאטה. די ראבינער האבען זיך געשטעלט א פראקטישען ציל, אז מען זאל פון דער וואולגאטא (דער לאטיינישער איבערזעצונג פון תנ"ך) אויסמעקען דעם פאלשען טייטש, ווייל דאס פערשפרייט א בלבול אויף יודען.

אין רוים ארבייט זייט צוועלף יאהר א קאמיסיע פון קארדינאלען און געלעהרטע, כדי צו רעוויזירען די וואולגאטא. דער אונגארישער יוד האט זיך געווענדעט מיט א בריף צו דער דאזיגער קאמיסיע. מיט'ן ענין האט זיך פעראינטערעסירט דער פויבסט, און איינמאל האט דער אונגארישער יוד בעקומען א דעפעשע, אין נאמען פון פויבסט, ער זאל אראפקומען קיין רוים, כדי פעסטצושטעלען דעם ריכטיגען טייטש פון דעם ווארט.

דער ארימער בודאפעשטער יוד איז געפאהרען קיין רוים. וואכען־לאנג האט געדויערט דער וויכוח צווישען דעם יוד און די גרעסטע געלעהרטע פון דער קאטוילישער וועלט. מען האט די גאנצע ביבליאטעק אין וואטיקאן אויפגעגנישטערט און צוגעלעמערט. מען האט ציטירט טייטשען אויף אראמעאיש, אלט־גריכיש, לאטייניש. דער פארזיצער פון משפט ביים פויבסט, קארדינאל גאסקע האט געענדיגט דעם ויכוח מיט די ווערטער, אז „דער טייטש פון ווארט „פקד" איז ווירקליך צווייטייטיג", און ער האט בעגריסט דעם יוד, וואס ער האט געהאלפען אויפקלערען דעם זין פון דעם ווארט. דער קארדינאל האט נאך צוגעגעבען, אז דאס גאנצע יודענטום דארף אונטערנעהמען אפיציעלע שריט אין רוים, אז מען זאל אויסבעסערען דעם דאזיגען טעות.

און איצט הויבט זיך אן די טראגעדיע פון אונגארישען יוד, ער ווענדעט זיך צו די אפיציעלע פארשטעהער פון די יודען, אז מען זאל זיך משתדל זיין אין רוים, אבער די אפיציעלע יודישע פארשטעהער האבען משמעות אנדערע דאגות אויפ'ן קאפ. בנימין דאנאטה איז אבער געבליבען ביי זיין „אידעע פיקס". ער האט נישט גערוהט און אפגעשלאגען אין פערשידענע טירען. די גלחים אין בודאפעשט, מיט וועלכע ער איז אויך בעקומען אין בעריהרונג, האבען איהם אנגערעדט, אז ער זאל זיך שמד'ען. דער אלטער יוד האט אין א מינוט פון שוואכקייט ערפילט זייער וואונש און איצט פייניגט איהם זיין געוויסען, און ער לויפט ארום, ווי חסר דעה, און אלץ צוליב'ן פסוק פון „פוקד עוון אבות".

היינריך היינע האט אמאל געשילדערט, ווי צוליב'ן דקדוק פון „פקד פקדתי" איז ער שיער נישט יונגערהייט פון דער וועלט אוועק. איצט איז צוליב דעם ווארט „פוקד" ווירקליך בעקומען אן אומגליק אויף א יוד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג **5** ז' אייר תר"ץ

מאי
זון-אויפגאנג 4.04
זון-אונטערגאנג 7.03

ווער שטעלט זיך היינט
צו די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט, מאנטאג דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנטנע 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 3 טען פאליציי-קאמיסאריאט, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

B

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגראדאווע 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

E F H Z Ż

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, צוואנגעליצקא 5, דארפען זיך שטעלען די מענער פון יאהרגאנג 1907, קאטעגאריע B, וועלכע זענען אנערקענט פאר צייטווייליג נישט פעהיג צו מיליטער-דינסט אין מאי און יוני 1929, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1-טען, 4-טען פאליציי-קאמיסאריאטען, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

פון A ביז Z

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר-פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקומענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ'ן פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די איידענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערישע אדראסשטניעס, רעגיסטראציע-צייגנישען, וועלכע זענען ארויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט פון לאדז.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע
אויף מלוכה-שטיצע פאר אפריל

(—) דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע, אז עס האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף מלוכהשער ווינטער-אונטערשטיצונג פאר אפריל 1930, וועלכע האבען בעקומען אונטערשטיצונג פאר'ן חודש מערץ ד. י. פון דער קאסע ביי דעמזעלבען אמט.

די ארבייטסלאזע, אין דער משפחה פון וועלכע עס ארבייט כאטש איין פערזאן, און וואוינט מיטן ארבייטסלאזען צוזאמען האט נישט קיין רעכט אויף דער דאזיגער ווינטער-אונטערשטיצונג.

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין אונטערשטיצונגס-אמט אויף פאמארסקא 18 פון 9 פריה ביז 2 א זייגער לויט פאלגענדען סדר:

היינט, מאנטאג, דעם 5 מאי —

T, U, W, Z, Ż.

די ארבייטסלאזע, וואס מעלדען זיך צו דער רעגיסטראציע, דארפען צושטעלען: 1) א פאס, אדער אנ'אנדער אפיציעלע לעגיטימאציע, וואס בעשטעטיגט די פערזאן פונ'ם בעטער; 2) א לעגיטימאציע פונ'ם פ.ז.פ.פ., וואס שטעלט פעסט דעם פאקט פון קריגען מלוכהשע ווינטער-שטיצע פאר מערץ 1930.

ארפגעפאלען א יונגעל
פון 3. שטאק

(2) נעכטען נאכמיטאג איז אויף מליינארסקא 9 ארויסגעפאלען פון פענסטער פון 3-טען שטאק, דער 14-יעהריגער וואלף רודניצקי. רודניצקי איז ארויסגעפאלען ווען ער האט געוואלט קוקען אויף קונצענמאכערס, וואס זענען געקומען אין דער-מאנטען הויף. דאס יונגעל איז שווער פערוואונדעט געווארען און איז אפגעפיהרט געווארען אין אנגא-מאריע-שפיטאל.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

ג. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), מ. ראזענבלום (ציגעל-גאס 12), גארפיין (וסכאדניא 54), י. קאפראווסקי (גנאמיעסקא 15).

יודיש מיידעל וויל חתונה האבען מיט א קריסט
און איהר פאטער איז מסכים אויפ'ן שידוך

אין ראבינאט האט זיך נעכטען געווענדעט אנ'עלעגאנט־געקליידעטער יונגערמאן און געבעטען א צייגניש, אז דאס יודישע מיידעל קלארא א. איז א פרייליידיגע און ס'איז נישטא פערהאן קיין שטערונגען, אז זי זאל חתונה האבען, אויף דער פראגע פון ראבינאט־בעאמטען ווער ס'איז דער חתן און וואס ער וויל [illegible] קיין נארמאלע חתונה מאכען האט דער יונגערמאן געגעבען פערשידענע אויסריידען, און האט געווארפען א חשד, אז עפעס איז אין דער געשיכטע נישט קלאהר און דער ראבינאט האט זיך אפגעזאגט ארויסצוגעבען די פערלאנגטע צייגניש.

אין א שעה ארום ווען דער יונגערמאן האט פערלאזט די ראבינאט־קאנצעלאריע, איז אהין געקומען א קריסטליכע פרוי און האט ערקלערט פאר־געגען: זי איז אנ'ארטיסטקע פון היגען פוילישען טעאטער, א כשרע קאטאליטשקע. איהר מאן איז אנ'א טיכטיג און פוילישער טעאטער. זיי לעבען שוין צוזאמען בשלום צוואנציג יאהר. ווען זיי האבען דעם היינטיגען טעאטער אנגעהויבען צו שפילען אין לאדז, האט איהר מאן זיך בעקענט מיט א יודיש מיידעל. די געשטאפט איז אנגעגאנגען אין א ליבע און איהר מאן קלויבט זיך זי צו נעמען און אויפצואהרען מיט דעם יודישען מיידעל, זי בעט ווייטער דעם ראבינאט, אז ער זאל קיין שום ראטשלאגען דעם נייעם פאר נישט ארויסגעבען און מ'כול אים העלפען, ביי דעם פאטער פון דעם מיידעל, וועלכער זאל זיין א רעליגיעזער געשטימטער יוד.

ווען דער ראבינאט־בעאמטער האט זיך דער וואוסט וועגען דעם נאמען פון דעם יודישען מיידעל האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז די ריזעלבע, פאר וועלכער דער יונגערמאן, וואס איז געווען אין ראבינאט מיט א שעה צוריק האט פערלאנגט דאקומענטען. דער ראבינאט האט בעשלאסען נאכמאל צוזאמענצונעמען דעם פאטער פון דער קריסטליכער פרוי — ארויסצורופען און פאטער פון דעם יודישען מיידעל, און ער זאל וויסען אויף זיין טאכטער.

דער פאטער איז טאקע ערשינען אין ראבינאט. די פערוואונדערונג איז אבער געווען זעהר גרויס, ווען דער רעליגיעזער יוד איז אבער נישט אויפגעברויזט געווארען פון דער דערציהלונג פון דיעזער ערשיינונג, נאר גערעדט פון דער ליבע פון זיין טאכטער די קאנסערוואטיווע מיט דעם קריסטליכען ארטיסט. ער האט אלץ גלייכגילטיג אויסגעהערט און דאן גערעכט אז ער איז שוין געווען איינפערשטאנען, און ער איז מסכים אויפ'ן שידוך.

די קריסטליכע פרוי קומט אבער ווייטער אין ראבינאט, וויינט און בעט רחמים, ביי די רבנים, זי וויזט אויף, אז ס'איז דער חוב פון ראבינאט צו ווירקען, אז די חתונה פון איהר מאן מיט דעם יודישען מיידעל זאל נישט קענען פארקומען און פערלאנגט אויף קיין פאל נישט ארויסצוגעבען די דאקומענטען וועלכע וואלטען מעגליך געמאכט א חתונה אין גאליציע, וואו מ'קען געמען א ציווילע חתונה.

פון דער אנדערער זייט קומט אבער כסדר אין ראבינאט דער קריסטליכער חתן מיט דער יודישער כלה און פערלאנגען דורכאויס ארויסצוגעבען די נויטיגע דאקומענטען. דערביי שטעהט דער טאטע פון יודישען מיידעל און קוועלט פון דער קאריערע וואס זיין טאכטער מאכט. דער ראבינאט איז אין א פערלעגענהייט בנוגע דעם ענין פון ארויסגעבען די נויטיגע דאקומענטען, קיין בעשלוס האט ער נאך נישט אנגענומען.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון צענטראלע סוחרים-פעראיין

אין אייגענעם לאקאל אויף פיעטריקאווער 10 איז נעכטען פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון צענטראלען סוחרים פעראיין.

די פערזאמלונג האט געעפענט דער פרעזעס פון פעראיין ה' האמבורסקי און פארגעלעגט צו בעעהרען מיט אויפשטעהן די פערשטארבענע מיטגלידער פונ'ם פעראיין אין היינטיגען יאהר: דישקין, אסטראווסקי, ווייגרייך, זינגער און קימעלפעלד.

אלס פארזיצער איז געוועהלט געווארען ראטמאן ביאלער, בייזיצער: ניימאן, ראזענבוים, בערקאוויטש און ביסטער. נאכ'ן אדורכלייענען פון פראטאקאל פון דער פאראיאהריגער אלגעמיינער פערזאמלונג, גיט ה' קאלמאנאוויטש אפ א בעריכט פון דער רעווידיר-קאמיסיע.

ד"ר מעסינגער גיט אפ א בעריכט פון דער פערוואלטונגס-טעטיגקייט.

די הכנסות פון פעראיין בעטרעפען אין פערגאנגענעם יאהר 90.365 זל. ס'זענען אדורכגעפיהרט געווארען פיל אינטערוועניצען, געגעבען געווארען עצות פאר די מיטגלידער, דער פעראיין האט געשאפען בראנזשען-סעקציעס, געהאט מיטגלידער אין דער האנדעלס-קאמער, אין האנדעלס-געריכט, אין די פערשידענע שאצונגס-קאמיסיעס.

אין דער דיסקוסיע וועגען בעריכט נעהמען אנטייל די ה"ה שמאלעוויטש, בעראסלאווסקי און זאלק. זיי ווארפען פאר דער פערוואלטונג, אז זי האט ווייניג געטאן, נישט געזארגט ווי געהעריג פאר דער ענטוויקלונג פון דער וויכטיגער אינסטיטוציע, ווי ס'איז היינט א סוחרים-פעראיין.

ה' קאטאשינסקי ענטפערט דערויף, אז די פערוואלטונג האט געטאן אלץ וואס איז מעגליך, דאגעגען זענען די מיטגלידער געווען גלייכגילטיג צו די בעדערפענישען פון זייער אייגענער אינסטיטוציע.

אינזש. פראשקער פערטיידיגט אויך די טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג. אין ענין פון פראיעקט פון ד"ר ראטענשטרייך וועגען שאפען א יודישען ווירטשאפטליכען הויפט-ראט, ווייזט דער רעדנער אן, אז דער אויטאריטעט צו רעאליזירען דעם דאזיגען פראיעקט ליגט אויסשליסליך אין די הענד פון דער יודישער „קאלא" אין סיים, וועלכע דארף וועגען דעם רופען די ערשטע קאנפערענץ.

ה' קאטאווסקי בעריהרט די ארבייט פון די מיטגלידער אין די שאצונגס-קאמיסיעס. ער ווייזט אן, אז די קאמיסיעס פערפירפיכען די סומעס, וועלכע ווערען אנגעגעבען דורך די פירמען אליין. די מיטגלידער פון די שאצונגס-קאמיסיעס האבען צעגען דעם גארנישט געטאן.

ה' מ. ביאלער האלט, אז די קריטיק פון די מיטגלידער האט היגטער זיך נישט קיין שום גרונד. די מיטגלידער זענען אפאטיש צום פעראיין. בעת דער סיים האט געהאכפערט דעם אומזאץ-שטייער מיט 25 מיליאן זל. האט דער פעראיין צונויפגערופען די מיטגלידער, כדי זיך צו בעראטען.

ס'איז אבער קיינער נישט געקומען, די מיטגלידער פון די שאצונגס-קאמיסיעס זענען טאקי נישט די ענטשפרעכענדע און דאס דארף בעזייטיגט ווערען. ער לעגט פאר, אז א מיטגליד פון דער שאצונגס-קאמיסיע קען נישט זיין אזא איינער, וועלכער וואוינט אין דעמזעלבען „אוזשאנד", כדי ער זאל נישט זיין פערזענליך פעראינטערעסירט.

פארזיצענדער פון דער מאנופאקטור-סעקציע ה' יאשונסקי ענטפערט אויף דעם אנגריף פון ה' זאלק, ער ווייזט אן, אז קיינער אינטערעסירט זיך מיט גארנישט. מקמט נאר צו לויפען דעמאלס, ווען ס'געשעהט אנ'אומגליק, אבער נארמאל פיהרען די ארבייט אין פעראיין איז נישט מעגליך. ער איז גרייט זיך אפצוזאגען פון זיין מאנדאט, אז אויף זיין ארט זאלען קומען נייע כחות פאר ארבייט אין פעראיין.

די פערזאמלונג האט דאן בעשלאסען זיך צו ווענדען צום יודישען „קאלא", אז זי זאל צונויפרופען א יודישען ווירטשאפטליכען איבערראט.

דער בודזשעט ווערט רעפערירט דורך ה' גארדאן, וועלכער לעגט פאר איהם אנצונעהמען אין דער הויך פון 83.031 זלאטיס. דער אלטער פערוואלטונג ווערט אויסגעדרוקט צוטרוי.

די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען:

אין דער פערוואלטונג: פ. האמבורסקי, אינזש. ג. פראשקער, יעקב דעגענשטיין, מארקוס האלפערן, וואלינסקי, ראטמ. ביאלער, י. ל. מארגוליס, מאוריק ביאלער, לעאפאלד ראזענבוים, לעאן מאזור, א. שטיינשניידער, סאמועל בראנאווסקי.

קאנדידאטען: ג. ראזענבלום, איגנאצי יאשונסקי, מ. קרענצער, מ. גארדאן, ראזענמוטער און קראטשינסקי.

אין רעווידיר-קאמיסיע: ס. קאלמאנאוויטש, יעקב גערסאן, ה. לובאשיצקי, ניסענהויז, ביסטער.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכען א. א. וו.
צורין-אנאליז - 4 זל.

פאראטקעס

אבראמאווי, דאכאראווי, לאכאלאווי א. ז. וו.
פארניקעס ציווילנע, כארנע, האנדראווע, אפפלאציע, זאבעזפיעטשעניעס, אוכלעניע, קלווזולעס, וסטרושימאניעס, ווענען אקט-אינטערציזיעס, גט-פאנגעלענה יטע!
שרייבט ביטעס דאס ביטשריפט-ביורא
„POLPRAW"
נארוטאוויטשא 1, טעל. 71-01.

עפענטליכע מיטטיילונג

מיט 2 וואכען צוריק איז געקומען צו א שטרייק צווישען די לאדזשער יודישע פישער-דעטאליסטען און די פישער-הורטאווניקעס. די פישער-קליינהענדלער האבען זיך אפגעזאגט צו נעהמען ביי די הורטאווניקעס פיש צוליב א סקאנדאל, וואס איז אויסגעבראכען צווישען ביידע צדדים. און דער סקאנדאל איז א רעזולטאט פון א לאנגען קאמף, וואס די פיש-סוחרים, די גרויסע מיט די קליינע, פיהרען צווישען זיך. דער לעצטער קאנפליקט, צוליב א פרייז-רעדוקציע, וואס איז געקומען אונטער'ן דרוק פון דער צענניק-קאמיסיע, האט דורכגעפיהרט דעם קאמף אזוי ווייט, אז 150 יודישע פאמיליעס פון פישער-קליינהענדלער, זענען בעדראהט אינגאנצען צו פערלירען זייער ביסען ברויט.

די פישער-קליינהענדלער נעמען ביי די הורטאווניקעס סחורה אויף קאמיסיאן. ביי דער אפרעכנונג נעמען שטענדיג די הורטאווניקעס ביי זייערע איינצעל-אפנעהמער צו 20–30 גראשען ביליגער לויט ווי די דעטאליסטען האבען פערקויפט די פיש אין גאס. דערויף גיבען די הורטאווניקעס שוין אכטונג. היות ווי אויף די צווייטע טעג פסח האט א בעאמטער פון צענניק-קאמיסיע אינטער א דראהונג פון הארבע שטראפען, געצוואונגען די דעטאליסטען-פישער צו פערקויפען ביליגער די פיש, לויט ווי די הורטאווניקעס האבען געוואלט, האבען די הורטאווניקעס געזידעלט די קליינהענדלער און זיי אפילו ארויסגעווארפען פון זייערע וואגענען.

די פישער-דעטאליסטען, ארגאניזירט ביי דער קליינהענדלער-צענטראלע פאמארסקא 15, האבען דאן בעשלאסען אונטערצונעהמען אנ'אקציע, אז די הורטאווניקעס זאלען זיי פערקויפען די פיש ביליגער, ווייל עס איז מעגליך אזוי ארום, רעכענען די דעטאליסטען צו קאנען פערקויפען מעהר סחורה און ווי עס איז, אין דער איצטיגער קריזיסשער צייט ארויסצושלאגען זיך דאס ביסעל חיונה.

דערביי האט זיך צופלאקערט א קאמף, שוין גארנישט מיט קיין „פארלאמענטארישען" אונטערשלאק. קודם-כל האבען די לאדזשער הורטאווניקעס געפועל'ט ביי דער סאוויעטישער האנדעלס-מיסיע אין ווארשא, אז זי זאל די לאדזשער קליינהענדלער-פישער נישט פערקויפען קיין פיש. דערנאך האבען די הורטאווניקעס גענומען בעקעמפען די שטריקענדע דעטאליסטען אויף אנדערע אופנים, ווי דורך דראהונגען א. אז. וו. דעם לעצטען דאנערשטאג איז אויפ'ן פיש-מארק וסכאדניא 5, געקומען דערצו, אז די הורטאווניקעס האבען אינסצעניזירט א געשלעג און ארעסטען פון פישער-קליינהענדלער. אמת, די ארעסטירטע זענען באלד בעפרייט געווארען. מאנכע פישער האבען נאך היינט שווערע צייכענס פון קלעפ אויף זייערע לייבער.

פאר די ווייטערדיגע רדיפות מצד די גרויס-פישער'ס אויף די דעטאליסטען מאכען מיר זיי פעראנטווארטליך.

יעצט בלייבט, אז דער פישער-קליינהענדלער אין לאדז מוז געצוואונגענערהייט ווייטער אונטערליגען דעם הורטאווניק, וועלכער דיקטירט הויכע פרייזען. אזוי-ארום זענען 150 פאמיליעס פערמשפט אויף הונגער און דחקות. די האנדלונג דארף גע-משפט ווערען דורך דער עפענטליכקייט.

פעראיין פון פישער-קליינהענדלער
אין לאדז, פאמארסקא 15.

געעפענט כהנה'ס אויסשטעלונג

שבת, דעם 3-טען מאי, 5 נאכמיטאג איז אין זאל פון פרויען-גימנאזיע אויף פיאטראוויטש גאס 6 געעפענט געווארען די אויסשטעלונג פון פראפ. כהנא. די אויסשטעלונג נעהמט ארום אנ'ערך 80 ארבייטען פונ'ם געביט פון מעטאלאפלאסטיק (שטאמפען אין מעטאל): שטודיעס, לייכטערס, טעלער, בעצירונגס זאכען א. ד. גל.

די אויסשטעלונג איז אפען טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אוונט.

נעכטיגער גרויסער ספּאָרט־יום־טוב אין לאדז
אימפּאזאנטער חנוכּת־הדגל פון „בר־כוכבא
גראנדיעזער צוג איבער די לאדזער גאסען
צענדליגער טויזענדער יודען האבען ענטוזיאסטיש אויפגענומען די יודישע טורנער און ספּאָרטלער

דאס יודישע לאדז האט שבת און זונטאג גע־פייערט א גרויסען יום־טוב. מיט'ן חנוכּת הדגל פון עלטסטען לאדזער יודישען ספּאָרט־פעראיין „בר כוכבא". און הגם דער יום־טוב איז אינגאנצען געווען דורכ'ן „בר כוכבא" און עס דאך געווען א יום־טוב פון גאנצען לאדזער יודישען ספּאָרט.

דער נעכטיגער יום־טוב פון „בר כוכבא" איז געווען א גלענצענדע דעמאנסטראציע און פּראַ־פּאַגאַנדע פאר'ן יודישען ספּאָרט בעוועגונג.

טויזענדע, צענדליגע טויזענדער לאדזער יודען האבען נעכטען מיטגעלעבט צוזאמען מיט דער פרייד פון „בר כוכבא".

אבער, ווען דאס יודישע ספּאָרט לעבען איז געווען אונטערדריקט, וואלט מען געקאנט נעבאנט פּראכטפולע און עפענטליכע דעמאנסטראציע פאר דער יודישער פיזישער בעוועגונג.

די פייערליכקייטען דורך „בר כוכבא" איינגעארדנט, זענען געווען זעהר אימפּאזאנט, ניט נאר מיט ספּאָרט־ארגאניזאציע וואס זיך געטראגען מיט דעם וואס זיי פעסטען זאלען זיין גלענצענדע אדורכגעהן.

ארויסרופען באגייסטערונג פאר דער פיזישער בעוועגונג קאן מען דורך רעקארדען אויף די ספּאָרט פּלעצער און דורך א דירעקטען קאנטאקט מיט דער געזעלשאפט. רעקארדען האט שוין „בר כוכבא", און איצט האט „בר כוכבא" אויך דערגרייכט דאס צווייטע.

די פייערליכקייטען האבען זיך אנגעהויבען

שבת אין אווענד

8 א זייגער האבען איבער די גאסען פון שטאט מארשירט די ספּאָרטלער פון „בר כוכבא" מיט'ן ארקעסטער בראש. דער צוג איז געגאנגען פון „בר כוכבא" לאקאל קיליינסקא 5 דורך פּעטריקאווער, נאַראַטאָוויטשא ביז פּאַלאַס און דאן צוריק אין לאָקאל. די מארשירענדע זענען זעהר ווארעם אויפגענומען געווארען דורך די פאַרבייגעהער.

אין אווענט איז אין „פיקאדילי" פאָרגעקומען א פאַראַמענטרעף פון מיטגלידער פון „בר־כוכבא". ערשט קאן האט געעפענט די אפיציעלע טייל. פיל סימפּאַטישע ווערטער האבען ביי זעהר ווארעמע און גע־מיטליכע שטימונג איבערגעגעבען ערינערונגען פון די אמאליגע ארבייט אין „בר כוכבא". אויך די ווערטער פון רעד. ד"ר הענריק לעסטער אוים קראקא, דעם פארזיצער פון יודישען ראט פאר פיזישער ערציהונג האט דערוועקט דעם עולם. פיל פעדער־זאמלונג. דאס ארבייטען שוין היינט נישט אין „בר כוכבא" נאר זיך אויפ'ן פארשלאג פון ה' י. ראזענבערג אידער רעקלערט פאר „בר כוכבא" און א טאריפע חברישע שטימונג האט זיך דער עולם געמיילט ביז שפּעט אין דער נאכט.

ערשט נעכטען האט זיך אנגעהויבען דער אמת'ער יום־טוב. 8 אין דער פריה איז די פער־וואלטונג פון „בר־כוכבא" געווען אויפ'ן בית עולם.

אויף די קברים

פון פארשטארבענע גרינדער און פרעזעסען פון „בר־כוכבא" משה גראס, ד"ר משה זילבער־שטראם, ד"ר פריבולסקי, מאג. שאץ, ה. אקסענ־בערג.

10 א זייגער האבען זיך פערזאמעלט

אויפ'ן פלאץ פון די פייערלעכער

קאנסטאנטינער 4, די ספּאָרטלער פון „בר־כוכבא" אלע לאדזער פוילישע און דייטשע ספּאָרט־פער־איינען. פון די יודישע ספּאָרט־פעראיינען זענען גע־ווען „השמונאי" און „קדימה". עס האבען זיך אויך פערזאמעלט אלע לאדזער קולטור־פעראיינען, אלע יודישע האנדווערקער פעראיינען און צעכען סוחרים פערבאנדען א. א.

עס זענען געקומען דעלעגאטען פון ווארשא (ד"ר לייפונער) און פיל דעלעגאטען און פעראיינען.

פון דער פראווינץ. די פּעטריקאווער „מכבי" האט אויך געשיקט איהר ארקעסטער.

עס זענען געווען דעלעגאטען פון זגערזש (ראטמאן מארגענשטערן, עב הערש און לעווין), וואלבוזש, פאביאניץ, אזארקאוו, פאבריאניץ, בעלכאטאוו, זדונסקא וואלא, ראדאם און אנדערע שטעט.

די אלע דעלעגאטען האבען פארמירט א גרויסען צוג. בראש פון צוג איז געגאנגען דער קאמענדאנט פון די פייערליכקייטען הילארי שטראוס, וועלכען ס'איז פיל צו פערדאנקען וואס די פייערליכ־קייט האט זיך אזוי אויסגעצייכנט איינגעארדנט. עס זענען געגאנגען כסדר ספּאָרט־פעראיינען מיט זייערע פאָהנען און ארקעסטערס. דערנאך די פערוואלטונג פון „בר־כוכבא", דעלעגאטען פון פעראיינען, די פוי־לישע מייסטערס פון שווער־אטלעטיק. דעם צוג האבען געשלאסען די ציקליסטען פון „בר־כוכבא". צום ערשטען מאל האט איבער די לאדזער גאסען מארשירט אזא אימפּאזאנטער צוג.

טויזענדער מענשען האבען בעגריסט די פּיאַ־נערן פון יודישען ספּאָרט לעבען אין לאדז און בעדאנקען זיי מיט אפּלאדיסמענטען און בעווארפען מיט בלומען.

דער צוג

איז געגאנגען פון קאנסטאנטינער דורך פּעטריקאווער, זשעלאזנא און דער סינאגאגע וואו ס'איז פאר געקומען דער

חנוכּת הדגל

מעלדען ס'האט געשאנקען דער פערוואלטונגס־מיט־גליד ה' אבראהם אקסענבערג.

פון דער סינאגאגע איז דער גאנצער צוג אוועק צו דער פּליטע פון אומבעקאנטען זעלנער, ווי די פוילישע אטלעטישע מייסטערס האבען אוועק־געלייגט א קראנץ בלומען. פון דארט ווייטער האט דער צוג אין דער בעסטער ארדנונג מארשירט דורך דער גאנצער פּעטריקאווער, פּאָמאָרסקא ביז מאר־גיסטראצקע ווי ס'געפינט זיך דער פּלאץ אויף צו בויען א טורנהאלע פאר „בר־כוכבא".

דא האט זיך דער צוג אפּגעשטעלט.

אין נאמען פון דער פערוואלטונג פון „בר־כוכבא" האט ה' י. האגענבערג געדאנקט די אנטייל־נעהמער אין צוג, וועלכע זאגען דערמיט גראטולירען „בר־כוכבא" מיט זייער אויפנאבע, און וועקען די לאדזער יודען פאר'ן געדאנק פון דער פיזישער אויפלעבונג.

— מיר האבען זיך דא פערזאמעלט — זאגט דער רעדנער ניט כדי צו פערגעניגען די פייער־ליכקייטען, נײן! די ארבייט הייבען מיר ערשט אן. דא אויף דעם פּלאץ דארף און מוז בקרוב אויפגע־שטעלט ווערען די ערשטע האלע פאר יודישע טורנער?

6 אין זאמעל־זאל פון שטאט־ראט פארגעקומען

א פייערליכע אקאדעמיע

אין פּרעזידיום זענען געזעסען ד"ר לודוויג פאלק, היגאר'ס שפּאַזיום, ד"ר לעסטער, דיר. מאקס זאנ, פּרעזעס בארים א טננאַ, דיר. לעקערט.

צו די פייערליכקייטען זענען געקומען: פער־טרעטער פון וואיעוואדשאפט, אנפּהרער פון ד. א. ק. נעג. פון אזאקי, כטאראסטען ראשעווסקי, לאחניק יאקל, פּרעזעס מינצבערג, פערטרעטער פון כנא־ראכטוונג יצחק, ספּאָרט פערבאנדען, ספּאָרט געז־עלשאפטען יודישער ראט פאר פיזישער ערציהונג, מלוכה־שולען אינכם טוט פאר פיזישער ערציהונג, פּרעס, פּאַרטייען, השומר הצעיר, פערטרעטער פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

די עם־מוגג איז און א פייערליכע און געהויבענע.

די אקאדעמיע ווערט געעפענט דורך ד"ר לודוויק פאלק. דער „בר כוכבא" ארקעסטער שפּילט דעם פּוילישען און יודישען הימן. דאן האט די פּעסט־רעדע דירעקטאר ריגער.

רעדע פון דיר. ריגער.

אין א זעהר שעהנער רעדע האט דיר. ריגער אנגעוויזען אויף דער עפּאָכעמאכענדע ערשיינונג פון יודישען ספּאָרט און טורן־וועזען. מאס איז געקומען צו שטאנד מיט דער פּאזיטיווער עמאנסי־פּאציע פון יודישען פאלק. ס'האט נישט געקענט אנדערש זיין, ווייל מ'האט געווארפען הויך אויפהייבען דעם קאפּ, א געגלייכען די פּלייצעס, הייבען דעם מוט, שטארקען די האנדלונג און שאפען פיזישען כוח און עקשנות כדי צו בעשטעהן די שטערונגען וואס עס שטעהען אויפ'ן וועג פון דער פולשטענדיגער גלייכבערעכטיגונג, פּאליטישער און עקאנאמישע פון יודישען פאלק.

די יודישע טורן־בעוועגונג גרייט צו די קערפּער, וועלכע דארפען טראגען די פרייהייט פון קערפּערליכע און גייסט. דאס געמיט האט געבראכט פערשווינדען ווערען דער צובראכענער קערפּער האט געמוזט גאנץ ווערען ווייל דאס יודישע פאלק איז געגאנגען צו א נייע לעבען. די יודישע טורן־בעוועגונג האט בע־וויזען דורך איהר קורצער עקזיסטענץ, אז זי קען טראגען איהרע אויפגאבען און פיהרט זיי אויס אין לעבען.

א העברעאישע רעדע האט דאן געהאלטען ד"ר ירמיהו פּרענקעל.

דער פארזיצער פון יודישען ראט פאר פיזישער ערציהונג ד"ר לעווער האט אונטערגעטראגען, אז אין דער גאנצער וועלט און אלע מדינות, הערשען...

אין נאמען ספּעציעלע געזעצען פאר דער פי־זישער ערציהונג, אויך פוילען דאס איז געווען גע־שאפען. די באגעגנונג פון פאסיוועקייט דארפען אבער געוועקט ווערען דער גלייכבערעכטיגונג פון די יודישע טורן און ספּאָרט־פעראיינען בגונע דעם גע־זעץ. דאס ליגט אין אינטערעס פון דער מלוכה, וועלכע דארף געזונדע און שטארקע בירגער און דאס ליגט אין דער נויטווענדיגקייט פון דער יודישער יוגענד.

דער עקזעקוטיוו־מיטגליד פון וועלט־פערבאנד „מכבי" — ד"ר לייפונער בעגריסט אין א הארציגער פאלקסטימליכען יודיש און ערקלערט די בעדייטונג פון יו כאך אלס וועג ווייזער פאר א בעוועגונג. ד"ר לייפונער בעגריסט אויך אין נאמען פון ווארשאוער „מכבי". א שעהנע און הארציגע בעגריסונג האט געהאט א טעלעגראם פון ארלאס, ער האט געווינשען דעם „בר־כוכבא", אז ער זאל זאמלען און זיינע רייהען טויזענדער יודישע יונגע לייט, אז „בר־כוכבא" זאל קענען ראליזירען די אידעע, צו וועלכע זי שטרעבט. דעם רעדנער האט מען געמאכט הויכע שטענדיגע אוואציעס.

אין נאמען פון דער ציוניסטישער פראקציע אין שטאט־ראט האט בעגריסט ארנוש. פּראשקער, אין נאמען פון דער ציוניסטישער פראקציע אין קהלה־ראט מ. ה. רוזענבלום און נאמען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ק. פיינבערג.

רעדע פון רעד. לאזאר פוקס

רעד. ל. פוקס בעגריסט די פייערונג אין נאמען פון „נייעם פאלקסבלאט".

ער ווייזט אן אויף דער קאלאסאלער פערשפּרייטונג און דעם אינטערעסע אינערעכט, וועלכער ווערט ביי דער היינטיגער צייט ארויסגערופען דעם ספּאָרט צוגלייך מיט וואס קינא און היינט ספּאָרט א טייל פון די וואכען, אויף וועלכע עס האלט זיך די מאדערנע ציוויליזאציע. גורמיך עס לט מען ביים לעבען א דעקאכע און געגאנג, די פאקסערען ט נייע דעמפּסי זענען די העלדען פון אונזער צייט. עס קומט שוין אן גרויסע לענדער פאר א מין רעאקציע געגען דער איבערטרייבונג פון ספּאָרט. א דימער פילא איז טיילט אייך — מיט א גרויסער מאס איראניע — די היינטיגע מענשהייט אויף שורנאליסטען און ספּאָרטסליים.

אויב אבער ביי אנדערע פעלקער איז אזא רעאקציע א נייסדערשיינונג, מוזען מיר ערשט ביים אנהויב און דאס פלוגע פון ספּאָרט איז ביי אונז א נייעס אנגעגאנגען. ווי לאנג איז דען אז יעדער בעהעכטונג מיט דער נאטור איז ביי אונז בעט יאכט געווען א.ס חטא? ווי ווייט זענען מיר עס אוועק נאך פון פיזישע און קערפּערליכע עס נע, וואו די יודישע יוגענד האט נישט געהאט מיט וואס צו אטעמען? עס לאסטען אויף אונז הונדערטער פון דורות, וועלכע האבען אונז איבערגע־לאזט די אונגעהויערע יודישע געוויסענהאפטיקייט דעם קאלאסאלען פראצענט־זאץ פון גייסטיג קראנקע און ערשט מ־רכע.

מיר האבען אויך די שווערסטע צייטע קערפּערליכע א גרויסע אנערליכע קראנקע, דאס איז געווען דער זעלבסטפערשטענדליכער יודישער הגמאר. אים קומט די פּלאנמעסיג און ראציאנעל געפּלעגטע פיזישע קראפט, די פיזישע רעזערוועס, וועלכע וועט איינשטעלען מיט א נייעם יודישען הומאר און בטחון ברענגען צו דער אלגעמיינער יודישער אויפלעבונג.

דאן שלאגט די פּרעזידענט פון דער מאכט ספּאָרט פּעריאדן פרעסע און גיט די גענעראל אין דער עקאנאם פון דער פּאָהן.

אין באגריסען האט ד"ר פאלק רופט וואס פּריי פון פערטשאפטען ספּאָרט־טוער געהן עס לאנגיעריגען פּרעזעס פון „בר־כוכבא" ד"ר לאזאר פּריבולסקי ברענגט אים אין זאל א שטורם פון אפּלאדיסמענטען.

אויף דעם אופן בעעהרט דער עולם דעם אנ־דענק פון אונפערגעסליכען טוער אויפ'ן געביט פון יודישען ספּאָרט.

אויסערדעם האט אויך דאס פּובליקום דעם ראקטאר לעאן זילבערשטראם, דעם זוהן פון פערשטארבענעם גרינדער און נאציאנאלען טוער ד"ר משה זילבערשטראם, וועלכער איז גע־ווען דער גרינדער פון „בר־כוכבא".

אין א פייערליכער שטימונג שליסט ד"ר פאלק די אקאדעמיע.

אין אווענד איז אין „פיקאדילי" פארגעקומען א באנקעט פאר די אנטיילנעהמער אין דער פייער־ליכקייט.

א גנבה־בלבול אין טאמאשאוו
אויף א לאדזער יודישען יונגערמאן

אהרן קאמפינסקי (פאמארסקא 87), איז גע־פאהרען קיין טאמאשאוו־מאזאוויעצק איינקאסירען 8 פּראָטעסטען צו 100 זל.

ער האט זיך געמאלדען צום אויסשטעלער, א געוויסען מיכאל ראטקעוויטש, ער זאל ערלע־דיגען די וועקסלען, אז נישט וועט ער זיי איבער־געבען צום קאמארניק.

ראטקעוויטש האט דערויף געענטפערט, אז ער קען נאר רעגולירען אויף 50 פּראָצענט. קאמ־פּינסקי איז דערויף נישט איינגעגאנגען און מ'איז אדורכגעקומען אויף 70 פּראָצענט. דאן האט ראטקעוויטש געגעבען קאמפינסקי'ן 100 זל. מזומן, 100 זל. א קונדישען וועקסעל.

דעם רעשט 10 זל. האט ער איהם נישט געגעבען, נאר דערפאר, ווען קאמפינסקי איז שוין געווען אין אויטא, גרייט צוריקצופאהרען קיין לאדז, האט איהם צוריקגערופען א „טשעלאדניק" פון ראטקעוויטש'ן און ביני לביני אונטערגעווארפען ביים געוועלב א פּאָרטפעל מיט 800 זל. וועקסלען, מאכענדיג דערביי א געוואלד, אז דער „פּאַרשיווי זשיד" האט איהם בע'גנב'עט...

ס'האט זיך זעלבסטפערשטענדליך, געמאכט א טומעל, ס'איז אנגעקומען פּאליציי, און נאכ'ן צוגויפשטעלען א פּראָטאָקאָל, האט מען קאמפּינ־סקי'ן אריינגעזעצט אין ארעסט.

ערשט נאך קויציע האט מען איהם ארויסגע־לאזט, און איניגכען וועט פאָרקומען א פּראָצעס מיט 2 בעשולדיגטע און 2 בעשולדיגער:

ראטקעוויטש בעשולדיגט קאמפּינסקי'ן, אז ער האט ביי איהם געפּרובט ארויס'גנב'ענען דעם פּאָרטפעל, און קאמפּינסקי קלאגט אן ראטקעוויטש'ן אז ער האט אויף איהם אויסגעטראכט א בלבול.

זעלבסטמארד צוליב נויט

(2) נעכטען איז די פּאַנאַטאָוויע ארויסגעווארפען געווארען אויף דושיקא 5 אין כאיני, וואו ס'איז בעגאנגען זעלבסטמארד אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערן די 18־יעהריגע תּיה מייזנער.

די זעלבסטמערדערין איז אפּגעפיהרט געווארען אין פּאָזנאנסקי'ס שפּיטאל. די זעלבסטמערדע־רין האט ערקלערט פאר דער פּאליציי, אז די סבה פון איהר פערצווייפלטען שריט איז א בייטסלא־זיגקייט. נישט וועלענדיג זיין קיין לאסט פון איהר פאמיליע. נאך מעהר דערפאר, ווייל זי איז געווען די איינציגע שפּייזערין, האט זי בעסער געלעוט בעגעהן זעלבסטמארד.

קאנצערט פון א לאדזער פּיאניסטין

א מוזיקאלישע אטראקציע ערווארטעט אונז דאנערשטאג דעם 8 מאי — טאמארא מאי.

טאמארא באי, א טאכטער פון היגען קאנטאר פון דער סינאגאגע ר' שלמה באי און א שוועס־טער פון דעם בעריהמטען עמיל באי, איז די קינסטלערין טאמארא באי אויף אונזער עסטראדע פון פילהארמאניע נישט דאס ערשטע מאל. זי האט זיך בעקאנט און בעליבט געמאכט נאך איהרע גרויסארטיגע קלאוויר־רעציטאלען אין צוויי גרויסע סימפאנישע קאנצערטען, אונטער בראניסלאוו שולץ לייטונג, איהרע קאנצערטען אין א רייה פוילישע שטעט, אויך אין אויסלאנד אין בעזונדערס אין ציריך, וואו זי האט געענדיגט דאס קאנסער־וואטאריום. מיט אן אויסצייכנונג — זענען אדורך מיט א גרויסען ערפאלג און ליבגעמאכט, פּאפּולער און בעקאנט דער נאמען פון דער קינסטלערין טאמארא באי.

ספּאָרט - בעוועגונג

רעזולטאטען פון די „ליגע"־קאמפען אין פוילען

„ווִיסלא" - „פּאגאן" 2:2
„ל.ק.ס." - „טשארני" 1:3
„רוך" - „ל.ט.ס.ג." 1:3
„גארבארניא" - „פּאלאניא" 3:3
„קראקאוויא" - „ווארשאוויאנקא" 1:3
„ווִיסלא" - „פּאגאן" 2:2

פריינדשאפטס־מעטש.

רעזולטאטען פון די לאדזער מייסטערשאפטס־מעטשען

„הכח" - „ארסאן" 0:1
„הכח" II - „ארסאן" II 0:6
„ו.ק.ס." - „ביענ" 0:2
„טוריכטען" - „ל.ק.ס." (רעז.) 0:1
„חשמונאי" - „זיעדנאטשאנע" 2:3
„קדימה" - „סאקאל" (פּאביאניץ) 3:2

ווארשע

„גוויאזדא" - „א.ז.ס." 1:1
„מכרא" - „מכבי" 1:3

„דער טויט האט מיך פריהער אויסגעלייזט"...

שוידערליכער זעלבסטמארד פון א יודישען סטודענט

פאריז.

א שווערע טראַגעדיע האט זיך אפגעשפילט אין אַנ'אינטעליגענטער יודיש-אונגארישער פאמיליע, פון וועלכע איז אַנ'אינזשעניער זוהן א סטודענט בעגאנגען זעלבסטמארד און איבערגעלאזען זיין מוטער און שוועסטער אין גרויס פערצווייפלונג. דער פאל איז אונגאַריער ערשיטערנד, און מאכט זעהר א שווערען איינדרוק.

די יודישע פאמיליע געראָ איז געקומען מיט אנדערהאלבען יאהר צוריק פון בודאפעשט קיין פאריז. די פאמיליע איז באַשטאַנען פון א מוטער -ראָזא, געראָ א טאכטער פרים פון 22 יאהר און זוהן עטיען פון 20 יאהר. די קינדער האבען ביידע געענדיגט אין אונגארן גימנאַזיום און געקומען קיין פאריז מיטן ציל צו געפונען ארבייט און דערנעבען צו שטודירען. דאס מיידעל האט זיך פערשריבען אויף דער סארבאָנע און דער זוהן איז אנגעקומען אויפ'ן טעכנישען פאקולטעט, כדי זיך אויסצוהאלטען, האט די מוטער אפגעעפענט א גרעסערע וואוינונג אין רעגנוי א שטעטעל אונטער פאריז און דארט איינגעארדענט א פאמיליע-פענסיאָן. ליידער, איז איהר נישט געגאנגען גוט און זי האט אפילו נישט געהאט פארוואס צו בעצאהלען דירה-געלט. זיי האבען זיך זעהר געמאטערט, און אין דורך מעהר ווי א יאהר, דער זוהן האט דורכגעמאכט א יאהר אויפ'ן טעכנישען פאקולטעט, עס איז געווארען אלץ ערגער און ערגער, די פאמיליע איז געווארען זעהר פערצווייפעלט און מען האט אנגעהויבען צווישען זיך רעדען וועגען א „סוף צו די צרות". די מוטער מיט די קינדער פלעגען לעצטענס זאגען:

— וועער פון אונז וועט דער ערשטער אויסגעלייזט ווערען?

בעסער איז אבער נישט געווארען. אמטייטסטען האט פון די ליידען פון דער פאמיליע זיך איבערגענומען דער יונגער זוהן, דער סטודענט עטיען.

מיט עטליכע טעג צוריק, ווען די נויט איז שוין געווען גאר גרויס, האט מען אין שטוב בעמערקט, אז דער זוהן איז שוין איינשטערליש טרויעריג, נאר טרויעער איז שוין אין דעם הויז געווען אנ'אפשטער גאסט. מיטאמאל האט מען אין איינעם פון די צימערען דערהערט א שאס, די מוטער און טאכטער זענען אריינגעלאפען דערשראקענע און געפונען דעם יונגען סטודענט אויף דער ערד פערגאסען מיט בלוט און מיט א רעוואלווער אין האנד:

— איך האב מעהר נישט געקענט אויסהאלטען, מאמע... שוועסטער, האט ער נאך קוים ארויסגעמורמעלט — זייט מוחל. — —

און ער האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין.

מען האט איהם שנעל אפגעפיהרט קיין פאריז, אין שפיטאל לאריבוואזיער, אלע רעטונגען זענען געווען צו שפעט, ער איז צו זיך געקומען און פערענטפערט זיך:

— וואס קענען מיר נאך טאן אין לעבען... איך מאמע, וועער פריהער אויסגעלייזט... און ער איז דינסטאג אווענט געשטארבען אין גרויסע ליידען.

א טראַגעדיע אין א יוד. פאמיליע

די מאמע האט גענומען א געליבטען און די טאכטער האט זיך אריינגעווארפען אין סען

פאריז.

אויפ'ן פאבור סענט אנטואן דערצעהלט מען איצט מיט אויפרעגונג א געשיכטע וועגען דער האנדלונג פון א יודישער מוטער, וועלכע האט דערפיהרט איהר טאכטער צו זעלבסטמארד.

א יודישע פרוי נישט זעהר קיין יונגע א מר-טער פון דערוואקסענע קינדער האט פערפיהרט א ראמאן, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון איהר 18-יעהריגער טאכטער. נאך מיט א צייט צוריק האט די יודישע פרוי זיך בעקענט מיט א יונגען מאן. דער מאן איז געווען א צייט שוין קראנק. דאס ווייב האט זיך אנגעהויבען ארומ-קוקען צו אנדערע, און אז מען קוקט זיך אום לאנג, געפינט זיך עפעס... דאס ווייבעל געפונען עמיצען און עס האט זיך אנגעהויבען א ראמאן.

דערפון האבען זיך דערוואוסט די קינדער. די עלטסטע טאכטער, א מיידעל פון 18 יאהר האט פיל געליטען פון דער מוטערס האנדלונג, נאר דער טאטע איז געווען קראנק און דאס מיידעל נישט געוואלט איהם פערשאפען קיין צער און געשוויגען, די קראנקהייט איז דערווייל געווארען ערגער, דאס ווייב האט נישט זעהר געגעבען זיך צו הארצען זעהט אויס, אז זי האט געהאט שוין א טרייסט ערגעץ אנדערש...

דער קראנקער מאן איז געשטארבען. די פרוי האט זיך דערפיהלט פריי און גלייך אוועק צום נעבען. עס זענען קוים ארורך עטליכע חדשים, און זי האט מיט איהם חתונה געהאט. דאס מיידעל האט זיך זעהר גענומען צום הארצען דערפון. זי איז פערשוואונדען געווארען פון שטוב און מען האט נישט געוואוסט, וואו זי איז אהינגעקומען. איין טאג האט מען געזעהען ביי די ברעגעס פון דער סען א מיד יונג מיידעל, זי איז געגאנגען אהין א ציל פאראוים. אלעמען האט פערוואונדערט איהר אויסטערלישער גאנג. אפגעריסען, צוטראגען. פערווינט, מען האט זי נישט אפגעשטעלט, נאר מיטאמאל איז געווארען א געוואלד, עמיץ האט זיך געווארפען אין וואסער. מען האט זי ארויסגעראטעוועט, און נאך א לעבעדיגע ארויסגעצויגען פון דער סען און אפגעפיהרט אין שפיטאל. עטליכע וואכען איז דאס מיידעל געלעגען אין שפיטאל, זי האט פונ'ם שפרונג אין וואסער בעקומען א לונגען-קראנקהייט און די טעג איז זי געשטארבען.

די „מאדערנע רות"

א דייטשע שוישפילערין האט זיך מגייר געווען

פון קאוונע מעלדעט מען:

אין א קליינע שטעט פון מזרח-אייראפא האט דער יודישער עולם געהאט די אנגענעהמע איבער-ראשונג צו הערען ווי אַנ'עכטע דייטשקע הענריעטע לעהמאן פיהרט אויס יודישע פאלקסלידער, די הארטינע פרעסע האט איהר זיך אנגערופען „די מאדערנע רות" און עס איז פאקט געווען א פערדינ-טער נאמען.

וואו נעהמט זיך צו א טאכטער פון א פרעמדען פאלק א א פערשטענדניש פאר די אינטימע איבערלעבענישען פון א יודישער פאלקס-מייעל. שפיט זי אויף דער סצענע ביילקען און „סטעמפעניו", בלייבט גידער אומפערשטענדליך וואס פאר א אינטואיציע די ארטיסטין פערמאגט.

דער דראנג צו יודישער קונסט, צום יודישען וואָרט האט די ארטיסטין אזוי מיטגעריסען, אז זי האט בעשלאסען אויך פארמעל אריבערגעהן אין יודישקייט. לעצטענס האט זי זיך געווענדעט צום קאוונער ראבינאט מיט דער בקשה מ'זאל זי מגייר זיין. דער ראבינאט וועלכער איז געווענהנליך שטרענג איבערקלייבעריש בנוגע גרים, האט אין דעם פאל נישט געמאכט קיין לאנגע שאלות די טעג האט זיך העני לייטאן מגייר געווען.

— וואס האט איך געצויגען צום יודישען פאלק? — האט א מיטארבייטער פון א צייטונג זי געפרעגט.

— דאס איז א פראגע אויף וועלכער איך קען נישט אזוי פשוט ענטפערען, איך האב זיך מיט יודען בעהעפט שוין לאנג אלס קינד נאך. ווען מיר איז א' דיסגעקומען אויפצוטרעטען אין ראלען פון א עכט-יודיש קינד, האב איך געמיינט, אז איך בין טאקי געבוירען א יודישע. איך האב געשפירט, אז אזוי און נישט אנדערש רעדט פיהלט, בעווענט זיך, לאכט, וויינט א יודישע טאכטער און ווי יודען האבען מיר געזאגט, זענען מיינע טיפען געווען ריכטיגע.

פרוי העני לייטאן רעדט א גוטע יודיש. זי קען גוט די יודישע שפראך און ליטעראטור. איצט האט זי אויך צו לערנען העברעאיש.

— ווייסט איהר אז יודען לעבט זיך נישט גוט אויף דער וועלט?

— איך ווייס, און דאס איז אפשר דער לעצטער מאמענט, וואס האט מיך צוגעצויגען צו יודישקייט. איך זעה דעם וואנדער-לעבען פון יודישען פאלק, איך זעה אבער אויך זיין גרויסע היסטארישע איפגאבע, נייע איבערראשונגען וועם איהר מיך נישט. איך נעהם מיט מיין דייטשע דרייסטקייט און אונערשראקענקייט! — האט פער-ענדיגט די קינסטלערין.

אפרוי פערנארט איהר מאן צו איהרע קרובים

און דערמאָרדעט איהם דאָרט

אדאלף טאראסיעוויטש, אַנ'אייזנבאַנער פונ'ם דערפעל פאראדאמעני, (ווילנער קרייז) איז אין א געוויסען אווענד אוועק צו זיין פרוי'ס קרובים אויף א מאלצייט און מעהר האט ער זיך פון דארט נישט צוריקגעקעהרט, אין א פאר טעג ארום האט מען געפונען זיין טויטען קערפער אין א בלאטע-קעער ג.גע.ט ביי פאראדאמעני, זיין קאפ איז געווען צושפאלטען מיט א האק.

די אויספארשונג האט גלייך פעסטגעשטעלט, אז זיינע ביידער ווענען זיין אייגענע פרוי און איהרע צוויי ברידער סאבאשינסקי וועלכע האבען איהם פערבעטען צו דעם צוועק איינגעלאדען צו זיך אויפ'ן מאלצייט, בעתן מאלצייט האבען זיי איהם גוט אנגעשיכורט, דערנאך האבען זיי איהם ארויסגעפיהרט אין פעלד און דארט דער-מארדעט.

אלע דריי מערדער זענען ארעסטירט געווארען און עהרגעסטענס זענען זיי געמשפט געווארען דורכ'ן הויכען קרייז געריכט. נאך א גענויער חקירה-ודרישה האט דאס געריכט פערמשפט די פרוי פונ'ם דער-מארדעטען צו 10 יאהר שווערער תפיסה און איהרע ביידע ברידער — איינעם צו 12 און דעם אנדערען צו 6 יאהר שווערער תפיסה.

ציגעל-קייט

פון 1-טען יוד. וואוינונגס קאָאפעראַטיוו „אונזער היים" ביי די מאגאזין שניידער אין לאדז

דער וואוינונגס-קאָאפעראַטיוו „אונזער היים" האט זיך געשטעלט פאר א ציל צו בויען הייזער מיט די מאָדערנסטע איינריכטונגען פאר **יודישע האנדווערקער**, כדי זיי זאלען קענען מעכא-ניזירען זייערע ווערקשטאַטען און נישט ארויסגעשטויסען ווערען פון דער פראָדוקציע.

דאָס ערשטע הויז פאר 100 איינוואוינער ווערט מיט'ן אנהויב בוי סעזאָן אנגעהויבען בויען **אויפן פלאַץ זשעראָמסקי 10,** (פאבסקא).

די שפענדונגען פון „ציגעל-קייט" געהן פאר דעם צוועק. 100 ציגעל — 8 זל.

די שפענדונגען ווערען געמאָלדען אין **„נייעם פאלקסבלאט"** פאר **„ציגעל-קייט"**.

די געלדער ווערען בעזונדער איינקאַסירט. **די פערוואלטונג.**

זיבעטע רשימה:

קאנפעקציאנער ש. וויעלגאָווסקי ענטפערט 600 ציגעל.

קאָנפעקציאָנערן ז. עפּירא און פּ. סקאָוראָנעק ענטפערן 500 ציגעל.

משה פאזנאנסקי, סטאַרשע פון בעקער-צעך ענטפערט 200 ציגעל און רופט ארויס ה. סטאַרשע פון בעקער-צעך ה' שלמה לאַנדוי, פערוואלטונגס-מיטגלידער פון בעקער-צעך ה"ה איטשע מאיר פאקולס, חלף יונה וויינבערג, בנימין שקלארוש, מיטגלידער פון רעוויזיאָנס-קאָמיסיע ה"ה משה נאַחאָרסקי און ראובן קינרוס, די מיטגליעדער פון בעקער-צעך ה"ה שלמה מ.צעגנאָבער, שלמה גאָלדבערג, אהרן פערלאָמסקי כאַקעל קירשבוים און נח הייגבערג.

אהרן פינקעלשטיין, פערוואלטונגס מיטגליד פון שניידער-מייסטער-פעראיין ענטפערט 100 ציגעל און רופט ארויס בוי-אונטערנעהמער ה' דוד צימערינגאָוויטש, קאָנפעקציאָנער ה' שלמה שירלאָווסקי, קויהלען-לאַגערניסט ה' צוקער, גאַ-אַנמעריע-סוחר ה' לובאָשינסקי, ראט מיטגליד פון האנדווערקער-צענטראַלע ה' משה חעסטעלה.

יעקב מילער, פאָרזיצער פון סעקציע קינדער-גאַרדעראָבען ענטפערט 150 ציגעל און רופט ארויס ה. פרעזעס פון קאָנפעקציאָנערען-פערבאַנד ה' מ. אַקמענבערג, קאָנפעקציאָנער ה' דוד ברוך שטולזאַפּס, קאָנפעקציאָנער ה' שמואל מעס, פערוואלטונגס מיטגליד פון שניידער-מייסטער-פעראיין ה' לעזער טערקעלטויב, קאָנפעק-ציאָנער ה' מנשה מילער, די שניידער-מייסטער ה"ה שעיע לעווקאָוויטש, משה ליכטענשטיין, פריזיער-מייסטער ה' לאזינסקי.

שעיע ראזענצווייג, שניידער-מייסטער ענטפערט 300 ציגעל און רופט ארויס די קאָנפעקציאָנערען ה"ה יונה גער-שענאָוויטש, ליביש תאָבערג, געברידער דאַהני, גארן-סוחר ה' אינצקאָוויטש.

יצחק ראזענצווייג, שניידער-מייסטער ענטפערט 200 ציגעל און רופט ארויס די שניידער-מייסטער ה"ה הערש בעלמינסקי, געצעל פלאַצקער, די קאָנפעקציאָנערען ה"ה יודעל לעדערמאן און איצע לערנטאל, קויהלען-סוחר ה' בינשטאָקאָווסקי.

וועליע ראפּאָף, שניידער-מייסטער ענטפערט 300 ציגעל און רופט ארויס קאָנפעקציאָנער ה' מ. אורבאך, פוטער-סוחר ה' ק. ראפּאָף, קאָנפעקציאָנער ה' ב. מערזואלסקי.

אלטער בלאַכאַראָוויטש, שנייער-מייסטער ענטפערט 200 ציגעל-געלט און רופט ארויס די שניידער-מייסטער ה"ה אייזיק לאַנדסבערג און אייזיק צעלער.

טוביה זילבערבערג, שניידער-מייסטער ענטפערט 300 ציגעל און רופט ארויס די קאָנפעקציאָנערען ה"ה יחיאל רמס, ליב לעמען און די זיהן פישעל און אברהם, שניידער-מייסטער ה' שמשון פרייליך.

הנך דאנעלסקי, שניידער-מייסטער ענטפערט 200 ציגעל און רופט ארויס קאָנפעקציאָנער ה' מאיר פאָמפעקס, די שניידער-מייסטער ה"ה שלמה פאַשניק און יצחק היעלקאָאַלסקי.

מענדעל דאנעלסקי, שניידער-מייסטער ענטפערט 200 ציגעל און רופט ארויס קאָנפעקציאָנערען ה"ה ישראל ביאַטרמאן, לייבל געלב און משה רימאַנס.

שמאי ראכבערגער, שניידער מייסטער ענטפערט 250 ציגעל און רופט ארויס פירמע ברילאַנטשטיין, די שניידער-מייסטער ה"ח שלמה גאָלדבערג, אליה קריגער, מישלער-מייסטער ה' אברהם פומערשניק.

מאיר בראנכער, פאָרשטעהער פון פארל-צעך ענטפערט 100 ציגעל און רופט ארויס די שניידער-מייסטער קיסיל לעווקאָוויטש, אהרן לעווקאָוויטש, אברהם קעזמאן.

יחיאל כאטאשעווסקי, שניידער-מייסטער ענטפערט 150 ציגעל און רופט ארויס קאָנפעקציאָנער ה' יונה כנסקי-וויטש, שניידער-מייסטער ה' אברהם וואָלקאָווסקי.

פריזיער-מייסטער פיליכאָווסקי, ענטפערט 200 ציגעל און רופט ארויס פאָרזיצער פון מייסטער-צעך ה' הערמאן קאָלסקי, די פריזיער-מייסטער ה"ה גראַוזאַם, חנגאָרזקי און מילגראַם.

צוזאמען:	**3950** ציגעל
פון די פריהערדיגע רשימות	**16100** „
סך הכל	**20.050**

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאַקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעם דערלאַנגען אַנ'אָנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פונ'ם טאג, ווען די אָנפראַגע ווערט פאָרגעלעגט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

452 א לעזער פון פאָלודניאָווע 18:

אויסגעגעבענע קינדער זענען פונקט אזא מניעה פאר אַנ'אָפּעקונסטווא, ווי פריליידיגע, אויף וויפיל זיי זענען ביכולת אויסצוהאלטען די עלטערען.

453 א געפאלענער סוחר:

אויב איהר בעקומט תכף די פראָטעסטען אין דער האנד אריין, איז דאך די גאנצע פראגע איבעריג.

קוים וויל אבער דער מלוה אייך נישט ארויסגעבען דערווייל די וועקסלען, איז אזא צעטעל נישט גענוגענד ווייל א רעגולאַציע דארף געשלאָסען ווערען דורך א רעכנטלען אבמאַך.

454 א טעגליכער לעזער פון א פראָווינץ-שטעדטעל:

אויב די גגבה בעטרעפט מעהר ווי 500 זל. איז דאָס שטאָטישע געריכט נישט קאָמפּעטענט דעם פראָצעס צו משפט'ן און עס וועט וואהר-שיינליך איבערגעשיקט ווערען דורך דער פער-מיטלונג פון פראָקוראַטאָר צום קרייז-געריכט.

455 א גערודאַ'טער דיסקאָנטער:

עס איז נאָר אַנ'אונטערשיד פון אַנ'אויס-שטעלער ביז א זשיראַנט אין פרט פון א פרעזשע-דאָווניע בנוגע א פראָטעסטירטען וועקסל, קוים איז דער וועקסל שוין פערזעהן געוואָרען מיט א קלאַוזול איז שוין נישט פאַרהאַן קיין אונטער-שיד בנוגע פון טערמין פון דער פרעזשעדאָווניע, וועלכע דויערט לגבי אלע פערקלאָגטע וועקסעל-אַבליגאַטאָרען אין משך פון 3 יאהר.

וואָס שייך דער 2-טער פראַגע בנוגע בלאַנ-קע וועקסלען איז קיין שום פערבאָט נישט פאַרהאַן.

456 ג-ן:

דאָס געזעץ וועגען אַרבייטס-אָפּמאַך מיט אַרבייטער זעהט נישט פאַר קיין שום בעשטימטע פאָרמען פון קינדיגונג.

דעריבער איז א מינדליכע קינדיגונג אויך אַזוי גילטיג פונקט, ווי א שריפטליכע.

457 ל-י:

געוויס, אויב איהר האָט נישט בעקומען קיין קאַרטע פּאָוואָלאַניע, זענט איהר פערורעכענט געוואָרען אין נאָרקאָנטינגענט.

מסתמא וועט מען אייך נאָך וועגען דעם מיטטיילען.

458 ר. ג. פון לימאַנאָווסקיעגאָ:

459 שטיינזילבער:

460 איקס:

461 א לעזער פון נאָוואָמיעסקאַ 4:

ווענ'ען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער-שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט מעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטבערענגענדיג די צייטונג.

462 א שטענדיגער לעזער פון ברושעווסקי-גאַס 55:

מיר האַלטען, אז אָהן דער הסכמה פון הויזווירט האָט איהר נישט קיין רעכט זיך צו טוישען מיט די דירות.

דער הויזווירט קאָן אין אזא פאַל אַרויס-טרעטען מיט אַנ'עקציע, אז דאָס געריכט זאָל פאַראָרדנען צוריקצושטעלען דעם פריערגען מצב און ער קאָן אויך פערלאַנגען אויף דעם גרונד אַנ'עקסמיסיע.

צו די עקסמיסיע וועט צוליב דעם בלויז אליין געגעבען ווערע, קאָנען מיר מיט דער גאַנצער זיכערקייט נישט זאָגען.

463 א לעזער פון שוו. יאַקובאַ:

בלויז בנוגע האַנדווערקער-אַנשטאַלטען גילט די פאָרשריפט וועגען 5 בעשעפטיגטע אַרבייטער.

דאַנעבען דער אַנגעשטעלטער פערזאָנאַל אין אַנדערע אונטערנעהמונגען האָט דאָס רעכט אויף אורלויב אונאָפּהענגיג פון דער צאָהל בעשעפ-טיגטע אַרבייטער.

אַנ'איבערפלוס פון אכצעהן מיליאן פרויען אין אייראפא

דער דראנג צו סעקסועלען לעבען און צו מוטערשאפט. — דאס סאציאלע לעבען הויבט אן קריגען אנדערע פארמען

2.

פערשטעהט זיך, אז פון אזא סאציאלען צושטאנד קאן קיין גוטס נישט ארויסקומען, און סוף־כל־סוף וועט זיין די פרוי די געקריוודעטע אמת און לויף פון די יאהרען וועט זי שנעלער פערלירען איהר חן, און די פרוי איז פונקט אזוי וועניג צוגעבונדען צו איהר "פריינד" ווי ער איז צו איהר, אבער נאך אנציהונגס־כוח, א יונגע און א אהר רייך, און זי וועט ווידער בלייבען איינזאם, נישט האבענדיג אפילו קיין איינציגען געזעליכען גרונט צו פאדערען בעשיצונג פון א אהר אומגעזעצליכען מאן.

און אזוי האט אייראפא צוגעקראגען א היבש ביסעל גרויע האר אין די לעצט עטליכע יאהרען ארגענדיג פאר דעם געפעהרליכע צושטאנד, וואס הערשט שוין איצט און וואס קאן ווערען מעהר געפעהרליך אין דער צוקונפט. די כלומרשט איצט בעזארגטע פרויען וועלען אין עטליכע יאהר ארום בלייבען ווי אויפן וואסער, נאכדעם ווי זיי האבען אוועקגעגעבען זייער יונגען לעבען צו דעם מאן, וואס האט נישט געהאט קיין שום פערפליכטונגען. וועהר וועניג איז אויפגעטון געווארען צו פערמיידען אט די אומפערמיידליכע קאטאסטראפע פון דער צוקונפט, און ביז עס וועט נישט געשאפען ווערען עטוואס אר־גאניזם, וואס זאל פערהיטען די שוצלאזיגקייט פון די פרויען, וועט אייראפא פערבלייבען ווערען אין א הקום פון פראסטיטוציע און סאציאלער פערפוילטקייט, פון וועלכער זי וועט זיך נישט קאנען בעפרייען.

אין די לעצטע צייטען האבען זיך געפינען עטליכע גערעטע קעפ, וואס דענקען, אז זיי האבען געפונען די רפואה צו דער מכה. צי איז אבער, די רפואה טאקע א רפואה, דאס וועט די צייט בעווייזען, יעדענפאלס קאן די רפואה נישט אנגעווענדעט ווערען ביז די ווערט נישט לעגאליזירט און ביז זי געפינט נישט אונטערשטיצונג אין די שכנישע לענדער.

די געפערליכע רפואה איז פיל־ווייבעריי.

אויפן ערשטען בליק, איז דאס נאטירליך, א געפעהרליכע בעוועגונג, אבער די טעאָרעטיקער בעווייזען אייך, כמעט שווארץ אויף ווייס, אז פיל־ווייבעריי עקזיסטירט איצט סיי־ווי־סיי. נאר די פיל־ווייבעריי איז אנ'אומגעזעצליכע און דערפאר א סעהר־שעדליכע, ווייל זי פיהרט צו צביעות און צו נארעריי. די היינטיגע פילאזאפען ווילען איינרעדען אז אין דער היינטיגער וועלט איז זעלטען פערהאן א מאן, וואס זאל נישט זוכען די געלעגענהייט צו פערען אוסטריי זיין פרוי, און אויך די פרויען — כאטש אין א קלענערער מאס — טוען דאס זעלבע, און דערפאר וואלט געווען א יושר־גדול אז מען זאל מעגען אפנארען דאס ווייב מיט א הר וויסען, און מערצו נאך געזעצליך אויך!

אין אנדערע ווערטער: די נייע רעפארמער ווילען שאפען א נייעם געזעץ פאר חתונה, און כאטש זיי פאדערען נישט פאליגאמיע (פיל־ווייבעריי) אינג'ם אמת בעדייט פון ווארט, וויסען זיי אבער אראפ־

האריפען די בעגרענצונגען פון דער מאנאגאמיע (איין־חתונה), זייער טענה איז, אז די איצטיגע געזעצן רעגולירען דעם געשלעכטס־פערקעהר און א דער מאן האט רעכט נאר אויף זיין פרוי און די פרוי נאר אויף איהר מאן. יעדער איינער, וואס טרעט איבער דעם דאזיגען געזעץ, און ווערט דערפאר אנגעקלאגט, קריגט זיין שטראף, און אויב צו אדער דער אנדערער האט א רעכט אנצוקלאגען אויף א גט. די נייע רעפארם פאדערט אז דאס געזעץ זאל בלויז רעגיסטרירען חתונות, און איבערלאזען צו יעדען מענשען בעזונדער דאס רעכט צו רעגולירען זיין אדער איהר געשלעכטס־פערקעהר.

זיי שלאגען פאר א נייעם סיסטעם פאר היראט פערקעהרס, זיי ווילען גאר נישט דער מאן אדער די פרוי, וועלכע זענען נישט צופרידען צו זיין בעגרענעצט, זאלען האבען דאס געזעצליכע רעכט צו האבען אנדערע סעקסועלע בעציהונגען אהן מורא און אהן בעלאסטעקייט, און נישט זיין אויס־געזעצט צו שטראף.

דער הויפט־מאטיוו פון דער גאנצער בעוועגונג איז צו בערעכטיגען פיל־ווייבעריי אין דער איידהייראט און דערפיהרען צו א סיסטעם פון ווענדי־סטענס "חתונה־איבערדרייען", אדער איין מאן און צוויי פרויען, אדער איין פרוי און צוויי מענער. און אזוי ווי עס איז פערהאן א גרויסער איבערפלוס פון פרויען אין גאנץ אייראפא, וועט דער סיסטעם

זיך אזוי איינארדנען, אז "חתונה־איבערדרייען" וועט געוועהנליך בעטייטען פון איין מאן און צוויי פרויען, און אויף אזא אופן וועט קיין פרוי נישט פערזיצען ביז אין גרויען צאפ אריין און זי וועט נישט דארפען אריינפאלען אין די הענט פון פראסטיטוציע, נאר זי וועט ווערען די געזעצליכע געליבטע, א פלגש, און וועט נישט דארפען זיין רעה אפפאל פון דער געזעלשאפט.

נאטירליך האבען די נייע רעפארמער א סך בעגרינדונגען פאר זייער טעאריע; זיי פיהרען אן זייער ארגומענטאציע און "בעווייזען", האבער אר־רעאלע איינפיהרונג דאס וועט זיך, אבער כאטש עס האלט נאך זעהר ווייט דערפון, און רעגירונגען, זאגען זיך "לאזען צוהערען" וועגען אזא מין סאציאלע איבערקעהרעניש, איז אבער די פאנטאזיע פון דעם גרויסען עולם פערכאפט פון דער אידעע, און מען רעבאטירט וועגען דעם אויף שריט און טריט. עס איז פשוט א לעבענס־פראגע.

די אכצעהן מיליאן "איבעריגע" פרויען אין אייראפא ווארטען אויף א גאולה, אבער צי די גאולה וועט דיקע קומען פון פיל־ווייבעריי, דאס איז נאך א גרויסע קשיא.

צ. ה. רובינשטיין

אין דער „שטאט פון משוגע'נע"...

ווי אזוי עס לעבען, ארבייטען און טרייבען שפאס די גייסטיג־קראנקע אין קולפארקאוו

לעמבערג.

נאך וועניג מענשען זענען געווען אין קולפארקאוו און געזעהן ווי אזוי עס לעבען דארט די גייסטיג־קראנקע. עס וועט דערום זיין אינטערעסאנט צו בעקענען דעם עולם מיט אט דער „שטאט פון משוגעים", מיט איהר גאנצען פאראדאקס, מיט איהר געפילדער און מיט דעם פיין און וועהטאג, וואס האט געבוירען די דאזיגע שטאט.

די קולפארקאווער משוגעים־אנשטאלט איז זיכערליך אזוי גרויס ווי א גאנצע גרויסע פראווינץ־שטאט פון גאליציע. זי איז געבוים לויטן נייעסטען שטייגער: גרויסע הייזער, וואס זענען ארומגערינגעלט מיט אלעם, די לופט איז דארט זעהר א גוטע.

קומט מען נאר אריין אין דער ערשטער אלעע, וואס פיהרט אין די פערשידענע בנינים, וואו עס געפינען זיך די קראנקע דערשפירט מען תיכף, אז מען געפינט זיך אין דער „שטאט פון משוגעים". א נארמאלער מענש דערקענט באלד, אז עפעס קלאפט דא נישט, אז עס איז דא נישט מיט אלעמען, אז דא לעבט מען אנ'אנדערער לעבען, א פרייעס, ווייט פון די טאגטעגליכע דאגות, ווייט פון אינטריגעס פון מענשליכער קנאה און שנאה.

און דאך...

אלע זענען דא גלייך. אלע, ווייל אלע פערפיגערען דא איין ציל: געזונד צו ווערען.

שוין אויף די הויפט־אלעען דערקענט איהר זיי, אט די אומגליקליכע, וואס דער גורל האט זיי אהער פערטריבען, געזען זיי אנגעטון ווי קרימינאל נישקעס. זיי לעבען זיך דא אויס. איהר דערקענט זיי תיכף, ביי זייער ארבייט גלייך ווי ביים עסען.

פיל פון זיי פערדינען זיך ערליך זייער ברויט. זיי ארבייטען פאג און נאכט, יעדער האט זיך זיין ארבייט.

ווען עס קומט עמיץ אריין פון דרויסען דער־קאנען זיי איהם גלייך, זיי רינגלען איהם ארום. יעדער פון זיי האט אייך עפעס צו זאגען. פיל, ווען איהר רעדט מיט זיי, חידושט אייך: היתכן? ווי קומט ער אהער!? עפעס דאכט זיך אייך, אז עס איז מיט אהם פארגעקומען א שרעקליכער טעות, עס פערגעהט אבער נישט קיין לאנגע צייט. און איהר איבערצייגט זיך, אז ס'איז דא א סיבה צוליב וועלכער דער דאזיגער מאנספערשוין אדער פרוי געפינט זיך נישט אויף דער פריי. ער איז משוגע...

ביי די טויזענדער קראנקע זענען פערטרעטען פיל אנדערע מענשען: דאקטוירים, בעאמטע, ארביטער, פיגערים, פלעגערינס, יעדער פון זיי קאן שיק זיין קראנקען, ער ווייסט ווי אזוי איהם צו בעהאנדלען, ווייסט ווי אזוי איהם אין נויטיגען פאל איינצוהעמען.

און אט דער ארויסגער עולם פיהרט די „שטאט פון משוגעים" זיי זענען די אדמיניסטראציע וואס האלט צוזאמען די שטאט.

מען מוז מורה זיין, אז אט די אדמיניסטראציע איז נישט קיין שלעכטע, אויף יעדען פאל דערקאנט איהר דארט נישט קיין שמוץ, ווי אפילו אין

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, על צרא אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 2-8 נ.מ. און פון 5-9 און

די גרויסע שטעט, וואו עס לעבען נישט קיין גייסטיג־קראנקע.

אין דער צייט, ווען מיר זענען דארט אהינגעקומען איז צופעליג איינער פון די גייסטיג־קראנקע געשטארבען.

אויב עס שטארבט א קראנקער אין קולפארקאוו ווערט ער נישט תיכף בעגראבען. מען לאזט איהם ליגען אין בעזונדערער האלע אין משך פון 24 שעה, ווייל מען קאן אויף זיכער געוועהנליך נישט פעסטשטעלען דעם טויט, ווייזט ער בעת א מעת לעת נישט ארויס קיין סמנים פון לעבען דאן מאכט מען די הכנות צו קבורה.

כדי אבער פעסטצושטעלען, צי דער, וועלכען מען בעטראכט שוין פאר טויט האט געגעבען א לעבענסצייכען, בינדט מען צו זיין האנט אן א קייט, וואס האט אין עק א גלאק, ריהרט ער זיך קלינגט דער גלאק.

האט פאסירט א א פאל, דער מת איז שוין אזוי געלעגען 19 שעה פלוצלינג דערהערט מען קלינגען. עס ווערט א רעש: בכן ער לעבט.

מען לויפט ארויף און מען זעהט, אז דער מת ליגט אזוי ווי ער איז געלעגען, מען הויבט אן טערן איהם, אבער אין רעוטאט, ער האט עפעס קיין חשק נישט אפצושטעהען תחיית המתים.

עס האט א ניער פארט נעקלונגען דער גלאק, האט ער זיך דאך געמוזט ריהרען.

הויבט מען אן זוכען, נאכצופארשען, באלד ווערט מען געוואהר:

„מען האט דא צו טון מיט א שפאס פון א „בירגער" פון דער „שטאט פון משוגענע". א גייסטיג קראנקער האט געוואלט אפטון א שפיצעל דעם דאקטאר און האט א ציה געטון די קייט. דאס געקלונגען, און די דאקטוירים האבען אפיסעל קאפ־דארעניש געהאט.

אויף א באל מיט ראספוטינ'ען

דערצעהלט פון קלארא יאנג

ביי סימאנאוויטש'ן אויפ'ן באל. — ראספוטין טאנצט א קאמארינסקע. — א געשפרעך מיט איהם. — די קייזערין פלעגט קומען צו ראספוטינ'ען. — קלארא יאנג איגנצענירט א סצענע פון חלשות

קלארא יאנג דערצעהלט אין ריגע פערשידענע אינטערעסאנטע זאכען פון איהר ארטיסטען־לעבען. גאר איינע פון די אינטערעסאנטסטע איז איהר דערצעהלונג פון אנ'אוונט, וואו זי האט פערבראכט אין דער געזעלשאפט פונ'ם בעוואוסטען ראספוטין.

דאס איז געווען ווינטער פאר דער רעוואלוציע, ווען זי האט געשפילט אין פעטראגראד. די דערלויבניש אויף צו וואוינען אין דער הויפטשטאט און שפילען טעאטער האט ראספוטינ'ס סעקרעטאר, דער יוד סימאנאוויטש בעקומען דורך דער קייזערין אלעקסאנדרא פעאדאראווגא.

בעת קלארא יאנג האט שוין געהאלטען ביים פערענדיגען איהרע גאסטראלען, האט איהר סימאנאוויטש איינגעלאדען צו קומען צו איהם אויף א באל, וואס ער מאכט לכבוד ראספוטינ'ס געבורטס־טאג.

אין דעם אוונד פון באל זענען צו איהר אין טעאטער געקומען סימאנאוויטשעס צוויי זיהן, סטודענטען, איהר ברענגען אוים'ן באל. קלארא יאנג האט זיך אפגעזאגט צו געהן. דאס האבען דערהערט די אקטיארען, זיי האבען געמאכט א כעוואלד: סטייטש, זי פאהרט סיי ווי איינגיכען נהוג, אבער זיי קען דאס שאדען צו זייער וואוינרעכט און דער מעגליכקייט צו שפילען. מאר זיי איז דאס די איינציגע רעטונג, בפרט, אז, ווי מען זאגט, איז אוים'ן באל פארהאן דער „בע־רימטער" דומע־דעפוטאט און מיניסטער פראטא־פאפאוו.

אויף די דרינגליכע בקשות פון די אקטיא־

רען איז קלארא יאנג געפאהרען צו סימאנאוויטשען אויפ'ן באל. מיט איהר זענען מיטגעפאהרען איהר אימפרעסאריא לעאנידאוו און איהר מאן בוריס יובנוויק.

„שוין צופאהרענדיג אויף דער מיליאנעצ־גאס האבען מיר דערהערט שפילען מוזיק. ביים אריינגאנג איז אונז אקעגען געקומען א געזעצטער יוד, א פערפוצטער מיט צוויי זייגערס...

— „ס'טוט מיר הנאה, וואס איהר זייט געקומען. מען ווארט שוין אויף אייך", — מיט די ווערטער האט ער מיך בעגעגענט.

ער האט אונז אריינגעפיהרט אין א גרויסען מיט ליכט־בעגאסענעם צימער, וואו ביי די טישען איז געזעסען א פערשידענארטיגער עולם. דא זענען געווען א סך מיליטער־לייט מיט זייער כאראקטע־ריסטישער „וויפראווקע", א רעכט ביסעל פון דער הויכער פעטערבורגער געזעלשאפט, גראפען און פירשטען, בעאמטע און ווער נישט?

אויבען־אן איז געזעסען ראספוטין מיט זיין כאראקטעריסטישער שווארצער בארד. ער האט גע־טרונקען בראנפען פון טיי־גלאז.

סימאנאוויטש זאגט מיר: „דאס איז דער „אטעץ".

ראספוטין האט זיך אויפגעהויבען, איז מיר אקעגען געגאנגען, קוקט מיך אן און מיט די ווער־טער „עטא טי"? כאפט ער מיך ארום און גיט א קוש. דערביי זענען געשטאנען יובנוויק און לעא־נידאוו. ער האט א קוק געטון אויף יובנוויק'ען און א פרעג געטון: „אן רעווניעט"? (נצר איז אייפערזיכטיג?) „וועל איך איהם אויך געבען א קוש".

און תוך כדי דבור כאפט ער אָרום יובנוויצען און קושט איהם נאכדעם אויך לעאנידאווען.

מען האט מיך געבעטען זינגען, נאר איך האב זיך ארויסגעדרעהט. מיר זענען ארומגעגאנגען אין די טאנץ־זאלען און רויכער־סאלאן. אומעטום איז געווען פול מיט מענשען, וואס האבען זיך אויפגעפיהרט גאנץ פריי... איך האב געזאגט לעאנידאווען, אז מיר דארפען וואס גיכער פון דאנען אנטלויפען.

פלוצלינג האט אין זאל די מוזיק אנגעהויבען שפילען א קאמארינסקע. אלע האבען זיך אויסגעשטעלט. ס'איז אריינגעקומען ראספוטין אין שווארצע שטיוועל, סאמעטנע הויזען, א זיידענע „קאסאוואראטקע". ער האט אנגעהויבען צו טאנצען און האט מיך באמת איבערראשט. פראפעסיאנעלע טענצער טאנצען א קאמארינסקע אין א משך פון צוויי מינוטען, ער האט געטאנצט זעקס מינוט און געמאכט די שווערסטע פא. מען האט איהם נאכ־דעם אויף די הענד געטראגען און אוועקגעזעצט אויבען־אן. פון איין זייט איז געזעסען א בארם־הערציגע שוועסטער, פון דער צווייטער זייט איך, נעבען מיר יובנוויק און ביי איהם דערביי סימא־נאוויטשעס פרוי.

בעת לעאנידאוו האט זיך אונטערהאלטען מיט דער בארמהערציגער שוועסטער, האט ראספוטין זיך פונאנדערגערעדט מיט מיר.

„קום צו מיר".

„איך קאן צו דיר נישט קומען", ענטפער איך.

„אויב זי קען קומען צו מיר, פארוואס קענסטו נישט קומען?

סימאנאוויטשעס פרוי האט געהערט די לעצ־טע ווערטער און רוימט מיר אריין: „דאס מיינט ער די צאריצע"...

„אויב דו ווילסט קומען צו מיר אין טעאטער, וועל איך קומען צו דיר". (כ'האב דעמאלט גע־האלטען ביים פערענדיגען מיינע גאסטראלען און זיך געקליבען אוועקצופאהרען).

„איך געה נישט אין טעאטער", ענטפערט ראספוטין, „איך מאך א טעאטער ביי מיר אין דערהיים"...

ער הויבט אן צו רעדען מיט יובנוויצען און זאגט איהם: „העי, דו ביזט דאך א גוטער גע־שעפטסמאן. איך וועל מיט דיר פאהרען קיין אמע־ריקא. אויף מיינע אייגענע הוצאות וועל איך פאה־רען. איליאדאר (דער בעוואוסטער מאנאך) האט דארטען ארויסגעלאזען א בוך קעגען מיר, וועל איך דארטען ארויסטרעטען מיט פארטראגען. דו וועסט מאכען גוטע געשעפטען".

ער נעמט ארויס א בלאק־נאט און שרייבט מיר אן אויף אנ'עם־הארצ'ישען רוסיש „גאט, ליב די, וואס ליבען". אין זעלבען גייסט שרייבט ער אויך אן לעאנידאוו'ן. יובנוויצ'ן האט ער אנגעשריבען וועגען געשעפטס ענינים.

נאכדעם האט ער זיך אויפגעהויבען און אויס־געשריגען: „איך טרינק פאר אלע יו... דער גאנצער עולם, צווישען וועלכע עס האבען זיך געפונען נישט וועניג אנטיסעמיטען, האבען ווי איינער א קלאפ געטון אין טיש — ראספוטין האט פערענדיגט: „פאר אלע קליינע נאציעס"...

דער עולם האט גע'שיכור'ט אהן אנ'אויפהער און געזעסען אהן א שום סיסטעם.

איך האב פיל מאל געמאכט פרובען אוועק־צוגעהן, אבער מען האט מיך בשום אופן נישט געלאזען. דא בלייבען האב איך שוין מעהר נישט געקאנט. האב איך זיך בענוצט מיט מיין ארטיס־טישקייט. איך האב גענומען מאכען אנ'אנשטעל, אז מיר איז שלעכט געווארען, אז איך בין קראנק און האב אינסצענירט א חלשות. דאס האט געהאל־פען. מען האט מיר דערלאנגט מיין מאנטעל און מיר זענען געפאהרען א היים.

א גאנצען וועג זענען מיר מיט יובנוויצ'ן און לעאנידאוו'ן געזעסען און געשוויגען. מיר האבען געוואלט, עס זאל ביי אונז בלייבען די געדאנקען פונ'ם איינדרוק פון יענעם מאדנעם אוונט, וואס מיר האבען פערבראכט אין אזא אומגעוואוינליכער געזעלשאפט..."

מיטוואך – גראסבארד
ער וועט האבען א ווארט-קאנצערט אין „ארט"

מיר גלויבען, אז א סך פון אונזערע לעזער וועט עס באמת דערפרעהען, ווען מיר וועלען זיי מיטטיילען, אז היינטיגען מיטוואך וועט אין לאדז, ביי אונז אין שטאט הייסט עס, אין דעם זאל פון „ארט" (זל. 1 מאי 2) פארקומען א ווארט-קאנצערט פון אונזער בעליבטען ארטיסט-רעציטאטאר הערן גרא. בארד.

זיינע קאנצערטען אין דער ברייטער און הייטער יודישער וועלט זענען געווארען א שם דבר, און סיי דער פערשידענארטיגער יודישער עולם בכל תפוצות ישראל (גראסבארד האט א כ״ח אדורכצושפאצירען זיך אין א מיטען מיטוואך קיין דרום אפריקע, און פון דארטען קיין פראנקרייך, פון פראנקרייך קיין רומעניען א. א. ו.) סיי די ליטעראריש-קינסטלערישע פיינשמעקער מכל המינים האבען בפה אחד אנערקענט, אז הערן גראסבארד – דאס איז דער איינציגער וואס פרעזענטירט בעל פה ווירדיג און פרעכטיג די מאדערנע יודישע ליטעראטור, אנהויבענדיג פון מענדעלען און ענדיגענדיג מיט מאנגער'ן.

הערען די יודישע ליטעראטור אין דער זעלטענ. פיינער אינטערפרעטאציע פון גראסבארד'ן (בידוע – אינזערער א בן עיר) איז ממש א חיות. דאס בוך-ווארט שבכתב קריגט אריין דעם שם המפורש פון טאן און קלאנג און אלע ניואנסע, און שאטירונגען, עס בעקומט בלוט, תמימות פלינלען; עס ווערט אנגעגליהט און אנגעפייערט, און – גראסבארד, ווי א צויבערער, א מכשף, כשופ'ט ארויס פון די ווייסע בוך בלעטער לעבעדיגע בונטע טויבען פון ווארט-געזאנג... עס צופלאטערען זיך און צופליהען זיך אין דער לופטען מחנוה נשמות פון יודישער דיכטונג, און ווי זאגט עס דאס פאלק:

– פערעל שיטען זיך איהם פון מויל...

*

איז עס א טשיקאווע זאך מיט „דעם נביא אין דער היים-שטאט"...

אימעטום איז הערן גראסבארד אן אנגעפלעטער גאסט, אויף וועלכען מען קוקט לאנג אויס, אויף וועלכען מען וואכט מיט אונגעדולד. אומעטום האט גראסבארד קאנצערטען איינס נאך איינס.

אט האט ער פאר זיין לעצטען קורצען בעזיך אין פוילען געהאט בלויז אין ווילנע (אין משך פון א וואך צייט) 10 קאנצערטען, אין ווארשע – 10 אין קראקע – 5 א. א. ו. א. ו. און ער וועט פארוואפען מיט בריף און איינלאדונגען פון אלע שטעדט און שטעדטלאך אין לאנד, און דא, אין זיין היים-שטאט, אין לאדז וועלען מיר ערשט היינטיגען מיטוואך האבען זיין ערשטען רעציטאל-קאנצערט.

מיר רעכענען, אז פאר אלע זיינע פערעהרער, וואס די צאל זייערע ביי אונז איז א זעהר גרויסע און פאר אלע ליבהאבער פון יודישען לעבעדיגען ווארט וועט זיין אויפטריט זיין א יום-טוב!

מוזיקאלישע נאטיצען
די 9-טע סימפאניע פון בעטהאווען אונטער אבענדראטס לייטונג

עס איז א נחת רוח צו הערען די 9. סימפאניע אונטער אבענדראטס לייטונג.

אבענדראט איז נישט נאר איינער פון די בעסטע אינטערפרעטאטארען פון בעטהאווענס ווערק, נאר זיין אויסגעצייכענטער קאמענטאטאר, און פאנאטישער פערעהרער. עס איז דעריבער, צו הערען די 9-טע סימפאניע אונטער אבענדראטס לייטונג איינע פון די הכסטע גייסטיגע איבערלעבונגען.

א חוץ דעם, וואס אבענדראט דיריגירט דאס גאנצע ווערק פון אויסערווענדיג און מיט יעדען אינסטרומענט גרופע די גענויסטע אייגנשאפטען און רעפליקעס, איז זיין אויפפאסונג אזוי געוואלדיג מוזיקאליש, אז דאס גיט זיך איבער דירעקט און אומדירעקט דעם ארקעסטער, דעם כאר און די סאליסטען. אויספיהרליך וועגען אלע זייגע מעלות האבען מיר געשריבען בשנת׳ נאך זיינע פריהערדיגע קאנצערטען אונטער זיין לייטונג מיר קענען אבער נישט איצט נישט אנמערקען, אז דאס מאל איז אבענדראט זיך אליין איבערשטיגען: עקספרעסיע-סטיל, ניואנסירונג, פאנאטישער צוזאמענקלאנג האבען בעגלייט יעדען זאץ און דאס גאנצע האט אויסגעקלינגען ווי א הימלישער כאראל.

דער פערשטארקטער ארקעסטער און פערגרעסערטער הומיר-כאר האבען זיך אזוי איבערגענומען מיט אבענדראטס אויפפאסונג פון דער הערליכער מוזיק, אז זיי האבען געשפילט און געזונגען ווי מיר הערען עס זעלטען פון זיי, א חוץ די סאליסטען, וועלכע זענע, בעווען אין פערגלייך צו דער גאנצער אויסערגעוועהנליך אימפאזאנטער אויספיהרונג, נישט געווענד אנ-אויסנאהם, נאטירליך, ה׳ מיכאלאווסקי, וועלכער איז געווען פרעכטיג און ענטשפרעכענד דער גאנצער אויפפיהרונג. לאנג, לאנג וועט בלייבען אין זכרון פון דער קאנצערט, וועלכער האט אזוי גרויסארטיג פערענדיגט דעם קאנצערט-סעזאן.

D—ski

מעלדונגען!

אכטונג, בעזוכער פון די שפראך-קורסען ביים „יעאס"

צוליב דעם, וואס דאס ביוראָ פון דער היגער אפטיילונג פון דער עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס" ווערט איבערגעטראגען אין א נייע לאקאל אויף קילינסקיעגא 49, וואו עס וועלען אויך פארקומען די שפראך-קורסען, ווערען די למודים איבערגעריסען ביז מיטוואך דעם 7. ה. ח. אויך די ערעפנונג פון די נייע גרופען פאר שפאניש, פראנצויזיש און ענגליש וועט פארקומען דעם 7 ה. ח. אין נייעם לאקאל.

פון די קורסען פאר האנדווערקער ביי דער געזעלש. „ארט"

היינט, מאנטאג דעם 5-טען מאי ד. י. 8 א זייגער אין אוונט הויבען זיך אן די למודים אויף די קורסען פאר האנדווערקער ביי דער געז. „ארט" אין שול לאקאל פיעטריקאווער 18, קווער-אפיצינע 2-טער שטאק. אלע שילער ווערען דערמיט אויפגעפאדערט צו קומען פינקטליך.

נייע איינשרייבונגען אויף פאראלעל-קורסען קימען פאר אין די שעה'ן פון 8 – 10 אווענד אין זעלבען לאקאל.

אויפפאדערונג!

דערמיט פאדער איך אויף צום לעצטען מאל
נחמן זאנדבערג, זאוואדזקא 27
ער זאל קומען צו דער דין-תורה צום הרב ר׳ לייבוש ראזענבערג ביז דינסטאג, דעם 6 מאי איינשליסליך, אין געגענפאל נעהם איך ארא די גאנצע פעראנטווארטליכקייט פאר די ווייטערדיגע פאלגען.

שלמה וואלף דזשעוויענסקי
זאקאטנע 28.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועו-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

–– טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. ––
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-ציכער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

טליתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמציער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי
א.ח. ציטרינאווסקי, קאמיענגא 1,
אין טויער, פארטער, קומט איבערצייגט אייך! ס ווערען אויך אנגענומען אלטע טלגתים צום וואשען

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 7–4 אווענד.

Dr. med. **J. Lubicz**
ORTOPEDA, Gdańska 28 tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, גלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינציגע ארטאפעדיש-מעכאנישע אינסטיטוציע ... אפאראטען, ... אויף פלאטפוסען, קינסטליכע ...
נאטעמען א. א. ו. — נעהמט אן פון 5 - 7 אווענד.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej)

Od Poniedziałeku, dnia 29/4 1930 r.
do poniedziałku, dnia 5 5 1930 r.
Dla dorosłych:
KSIĄŻE STUDENT
(OLD HEIDELBERG)
W roli głównej: RAMON NOVARRO,
Dla młodzieży:
Zew Morza
Dramat w 12 aktach.
w roli głównej: JERZY MARR.
Następny program: Święte kłamstwo.
ZAWIADOMIENIE. W sobotę dn. 3 maja r. b. o godz. 13 i 15 (z powodu Rocznicy Konstytucji 3 maja) bezpłatne seanse dla zmłodieży.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום

איבער דעם זאלסטו נאר קומען אין מיין רעכטסקאנסולטאציע-ביורא צו ה׳
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו צו ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארדואלאניעס, סלאווזולעס, זאבעזפיעטשעניעם אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות און אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג

ד. מאנעלא. רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

לאזט נישט הפקר אייער פערמעגען

בעפאר איהר פערזיכערט אויף זומער-וואוינונגען, קלינגט אן טעלעפאן 175 88, וועט מען אייך פערזיכערן אמערע וואוינונגען, פאבריקען און געשעפטען פון פייער און גנבות צו זעהר צוגענגליכע בעדינגונגען.
אינספעקטאר פון גרן-און קאפיטאל-אסעקורוונג
ח. סאנסער, קאמיענגא 9.
טעלעפאן 88 175.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 2-10 און פון 4–7

א קלאפער
ווערט פון זאפארט געזוכט
– ביי –
א קאמפאשנן-שטעמפער
צו ערפארען אין אדמיניסטראציע.

א שאפער
מיט לאנגיעהריגער פראקטיק זוכט א פאסטען.
צו ערפאהרען פאלודניאווא 33, אין פרוכטען-געוועלב.

אנ׳ארבייטער(ין)
צו זאקעצ
ווערט געזוכט. ס׳קען זיין מיט אייגענע מאשינען.
צו ערפארען זאכאדניא 54 לינקס, 1-טער איינגאנג ביי פריד, צו מעלדען זיך פון 8 א זייגער אווענד.

א פעהיגער
יונגערמאן
זוכט בעשעפטיגונג ביי וואס עס איז. ס׳קאן אויך זיין ביי פיזישער ארבייט, אפערטען אין אדמ. אונטער „X".

אנ׳ארט צו שלאפען
פאר אנשטענדיגע יונגעליים – איז אפצוגעבען.
צו ערפאהרען
פיעטריקאווער 33,
אויפ׳ן 2. הויף, פארטער.

W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אן פון 6–8 אווענד

Dr. ADAM
GRC5GLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקע
בגבען און ליצמתילאינבפ
נעמט אן פון 4—7 אין קווקוד

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
Kilińskiego 178.

היינט און פאלג. טעג! גרויסע פרעמיערע פון קלאנג-פילם!

„געפאלענער מלאך"

דער או-בענדערמאגטער פילם איז דער לעצטער אויסרוק פון קלאנג-פילם טעכניק. אין די הויפטראלען:
NANCY CARROL. Gary Cooper, Paul Lukas
אויסער'ן פראגראם: אטראקציע-קלאנג-צוגאבען.

... און פריי-בילעטען אונגילטיג. נישט קוקענדיג אויף די גרויסע ק...ן פון בילדער זענען די פרייזען פון די פלעצער נישט געהעכערט. אנהויב פון די סעאנסען אין וואכען-טעג 30 5, שבת, זונטאג און חגאות 30 3 נאכם.

לעזט!!
אכטונג! — אכטונג!
קאנקורענץ-פרייזען!

די צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ב׳פובליקום צו בעקומען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאהמע, זענען די פרייזען אין מיין פאטאגראפישען אנשטאלט געווארען פערקלענערט ווי:

12 שט. „EXPRESS PICTURES" זל. 2
6 „ פאס-פאטאגראפיעס „ 2
6 „ פאסט- „ ברוין „ 6
6 „ „ אויף זייד „ 8

אכטונג! צו א ½ טוץ ויידענע פאסט-פאטאגראפיעס גיט מען צו

א אריגינעלעו פארטרעט בחנם

ס׳ווערען אויך אויסגעפערטיגט פארטרעטען אין ראהמען און אויך א פערקויף פון ראהמען. קומט און איבערצייגט אייך
מיט אכטונג

קונסט-פאט. אנשטאלט „PARISIEN"
פראנצישקאנער 30

Dr. med.
LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia,języka pit.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
Ip. front,tel.149-66
od $1^1/_2$–5 po poł.

Dr. Różaner
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98
נעמט אן פון 8-10 פריה און פון 5–8 אווענד
ווארטע-זאל פאר פרויען.

TEOFIL STANISZ
ג. געריכטס-סעקרעטאר און פעטיציאָנער (פאר׳ן קריג) און לעצטענס גער ... האט ערעפענט אויפסניי א קאנצעלאריע, אלס געריכטס-פעטיציאָנער
אויף 11 ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 51, טעל. 25 149

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6–1 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פאראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60– „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18– „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.